

TAKHASOS

Monthly-162-163

نظامه خاص

سیماره ۱۶۳ / دور سوم دلو / حوت ۱۴۰۰ خورشیدی
بطلاق با فیروزی / عارج - میلادی ۲۰۲۲

کنفرانس علمی تحت نام «همایش علمی و راهکارهای تقویت حمایت ملی و بین‌المللی» در شهر هرات برگزار می‌گردد

کھنڈ خصوصیات

قیامی مزین با خون

کارگاه آموزشی:
”توسعه پایدار و ابعاد آن“
در شورای متخصصان هرات برگزار شد

کارگاه آموزشی:
راه کارهای حفظ کارکنان سازمان
”در شرایط بحرانی“
در شورای متخصصان برگزار شد

کارگاه آموزشی:
”آشفتگی ذهنی؛ دلیل کاهش
انگیزه کارکنان و اثربخشی سازمانها“
در شورای متخصصان هرات برگزار شد

تشکیل کمیسیون برگشت شخصیت‌های افغان نیازمند اعتمادسازی ملی است!

با سقوط نظام در ۲۴ اسد سال گذشته، تعدادی از چهره‌های سیاسی، نخبه‌گان و شماری از مردم، کشور را ترک کردند. این ترک متخصصان و مردم، نگرانی زیادی میان اتباع و حاکمان فلی کشور بود جو آورد. به گونه‌ی که بسیاری از آگاهان ترک این افراد را بحران در مهاجرت و فعالیت‌های تخصصی و اداری دانستند. در پی این نگرانی‌ها، کابینه‌ی امارات اسلامی از ایجاد کمیسیون ویژه‌ی "برگشت شخصیت‌های افغان" خبر داده است و این ایراز امیدواری را نه تنها میان مردم کشور ایجاد کرده بلکه واکنش‌های جهانی نیز به آن مثبت بوده است. اما این اقدام نیازمند پی‌گیری دوامدار و ایجاد اعتمادسازی میان شخصیت‌های افغان بیرون از کشور و امارات اسلامی است.

اگرچه که تا هنوز اجندای این کمیسیون مشخص نیست، اما امارات اسلامی در وهله نخست باید فضای اعتمادسازی را میان شخصیت‌های بیرون از افغانستان و حکومت فلی بوجود آورد. آنچه پیداست تعدادی زیادی از این افراد، دلیل عدمی شان را برای مهاجرت، نداشتن امنیت جانی و مالی در افغانستان پس از امارات اسلامی اعلام می‌کنند. درست است که امارات اسلامی عفو عمومی اعلام کرده است اما این بسنده نیست. حکومت می‌تواند از طریق ارتباط دوامدار و دیدارهای رو در رو اطمینان بیشتری برای برگشت کننده‌گان شخصیت‌های افغان بددهد.

دیگر اینکه، امارات اسلامی باید به شخصیت‌های افغانی که از کشور بیرون شده‌اند، اطمینان بدهد که تشکیل حکومت فراگیر و شایسته‌سالاری برای آنان یک اصل است. چون تعدادی از شخصیت‌های افغان به شمول وزیر خارجه‌ی حکومت پیشین در واکنش به تشکیل این کمیسیون، فراگیری نظام را مهم تلقی کرده است!

در صورتی که کمیسیون ایجاد شده بتواند زمینه اعتماد میان حکومت و شخصیت‌های بیرون از کشور بوجود آورد، این نه تنها به برگشت چهره‌های نخبه و کاردان کشور کمک می‌کند، بلکه سبب رضایت ملی و جذب رضایت‌های جهانی و شناسایی نظام نیز خواهد شد.

از سوی هم، امارات اسلامی باید توجه داشته باشد که زنجیره‌ی فساد گستته دوباره احیا نگردد. شکنی نیست که فساد عدمه‌ترین دلیلی سقوط حکومت پیشین و عدم داشتن پشتونه‌ی ملی بوده است، به این معنی که اگر شماری از چهره‌ها و کاردانانی به کشور بر می‌گرددند، سهیم شدن آنها در نظام باید بر اصل پاک بودن شان از فساد باشد، در غیر این صورت، برگشت افراد و چهره‌های که به فساد آلوده بودند، از یک سو برای مردم قابل پذیرش نیست و از سوی دیگر تکرار دوره‌ی تلخی دیگر را نیز به دنبال خواهد داشت.

عنوانی

۱) سروچاله ..... ۲) حریت و تسلیم ..... ۳) شماری از دوره‌های فن و حرفه ..... ۴) نمایشگاه تقاضی "شور نو" در هرات ..... ۵) کنفرانس علمی تحت نام "مایاپشن" ..... ۶) زنان هرات تولیدات دستی شان را ..... ۷) هنگام مرگ تمام صحنه‌های زندگی ..... ۸) قیام هزین با خون ..... ۹) ترکیه محموله ۷۵۰ تن به افغانستان کمک ..... ۱۰) میراث علمی محمد حسین یمین ..... ۱۱) شورای متخصصان با شاروالی هرات ..... ۱۲) حکومت داری خوب؛ پلی برای ..... ۱۳) روابط تلح فقر و بیکاری ..... ۱۴) والی هرات: اضافی دوچه شروع یک ..... ۱۵) برناهه حشر عمومی پاک کاری در شهر ..... ۱۶) کارگاه آموزشی: توسعه پایدار و ابعاد آن ..... ۱۷) نزد این بزرگان ..... ۱۸) کارگاه آموزشی: راهکارهای حفظ کارکنان ..... ۱۹) همایش ملی صادرات در هرات برگزار شد ..... ۲۰) نوک موئانه از کاشقان اچ آی وی ..... ۲۱) گام مهم دیگری در دولید بر قی اهمیوش ..... ۲۲) روابط تلح فقر و بیکاری ..... ۲۳) کارگاه آموزشی: آسفنتگی ذهنی؛ دلیل کاهش ..... ۲۴) حکومت داری خوب؛ پلی برای ..... ۲۵) گام مهم دیگری در دولید بر قی اهمیوش ..... ۲۶) روابط تلح فقر و بیکاری ..... ۲۷) نزد این بزرگان ..... ۲۸) و ۲۹) ..... ۳۰) ..... ۳۱) ..... ۳۲) ..... ۳۳) ..... ۳۴) ..... ۳۵) ..... ۳۶) ..... ۳۷) ..... ۳۸) ..... ۳۹) ..... ۴۰) ..... ۴۱) ..... ۴۲) ..... ۴۳) ..... ۴۴) ..... ۴۵) ..... ۴۶) ..... ۴۷) ..... ۴۸) ..... ۴۹) ..... ۵۰) ..... ۵۱) ..... ۵۲) ..... ۵۳) ..... ۵۴) ..... ۵۵) ..... ۵۶) ..... ۵۷) ..... ۵۸) ..... ۵۹) ..... ۶۰) ..... ۶۱) ..... ۶۲) ..... ۶۳) ..... ۶۴) ..... ۶۵) ..... ۶۶) ..... ۶۷) ..... ۶۸) ..... ۶۹) ..... ۷۰) ..... ۷۱) ..... ۷۲) ..... ۷۳) ..... ۷۴) ..... ۷۵) ..... ۷۶) ..... ۷۷) ..... ۷۸) ..... ۷۹) ..... ۸۰) ..... ۸۱) ..... ۸۲) ..... ۸۳) ..... ۸۴) ..... ۸۵) ..... ۸۶) ..... ۸۷) ..... ۸۸) ..... ۸۹) ..... ۹۰) ..... ۹۱) ..... ۹۲) ..... ۹۳) ..... ۹۴) ..... ۹۵) ..... ۹۶) ..... ۹۷) ..... ۹۸) ..... ۹۹) ..... ۱۰۰) ..... ۱۰۱) ..... ۱۰۲) ..... ۱۰۳) ..... ۱۰۴) ..... ۱۰۵) ..... ۱۰۶) ..... ۱۰۷) ..... ۱۰۸) ..... ۱۰۹) ..... ۱۱۰) ..... ۱۱۱) ..... ۱۱۲) ..... ۱۱۳) ..... ۱۱۴) ..... ۱۱۵) ..... ۱۱۶) ..... ۱۱۷) ..... ۱۱۸) ..... ۱۱۹) ..... ۱۲۰) ..... ۱۲۱) ..... ۱۲۲) ..... ۱۲۳) ..... ۱۲۴) ..... ۱۲۵) ..... ۱۲۶) ..... ۱۲۷) ..... ۱۲۸) ..... ۱۲۹) ..... ۱۳۰) ..... ۱۳۱) ..... ۱۳۲) ..... ۱۳۳) ..... ۱۳۴) ..... ۱۳۵) ..... ۱۳۶) ..... ۱۳۷) ..... ۱۳۸) ..... ۱۳۹) ..... ۱۴۰) ..... ۱۴۱) ..... ۱۴۲) ..... ۱۴۳) ..... ۱۴۴) ..... ۱۴۵) ..... ۱۴۶) ..... ۱۴۷) ..... ۱۴۸) ..... ۱۴۹) ..... ۱۵۰) ..... ۱۵۱) ..... ۱۵۲) ..... ۱۵۳) ..... ۱۵۴) ..... ۱۵۵) ..... ۱۵۶) ..... ۱۵۷) ..... ۱۵۸) ..... ۱۵۹) ..... ۱۶۰) ..... ۱۶۱) ..... ۱۶۲) ..... ۱۶۳) ..... ۱۶۴) ..... ۱۶۵) ..... ۱۶۶) ..... ۱۶۷) ..... ۱۶۸) ..... ۱۶۹) ..... ۱۷۰) ..... ۱۷۱) ..... ۱۷۲) ..... ۱۷۳) ..... ۱۷۴) ..... ۱۷۵) ..... ۱۷۶) ..... ۱۷۷) ..... ۱۷۸) ..... ۱۷۹) ..... ۱۸۰) ..... ۱۸۱) ..... ۱۸۲) ..... ۱۸۳) ..... ۱۸۴) ..... ۱۸۵) ..... ۱۸۶) ..... ۱۸۷) ..... ۱۸۸) ..... ۱۸۹) ..... ۱۹۰) ..... ۱۹۱) ..... ۱۹۲) ..... ۱۹۳) ..... ۱۹۴) ..... ۱۹۵) ..... ۱۹۶) ..... ۱۹۷) ..... ۱۹۸) ..... ۱۹۹) ..... ۲۰۰) ..... ۲۰۱) ..... ۲۰۲) ..... ۲۰۳) ..... ۲۰۴) ..... ۲۰۵) ..... ۲۰۶) ..... ۲۰۷) ..... ۲۰۸) ..... ۲۰۹) ..... ۲۱۰) ..... ۲۱۱) ..... ۲۱۲) ..... ۲۱۳) ..... ۲۱۴) ..... ۲۱۵) ..... ۲۱۶) ..... ۲۱۷) ..... ۲۱۸) ..... ۲۱۹) ..... ۲۲۰) ..... ۲۲۱) ..... ۲۲۲) ..... ۲۲۳) ..... ۲۲۴) ..... ۲۲۵) ..... ۲۲۶) ..... ۲۲۷) ..... ۲۲۸) ..... ۲۲۹) ..... ۲۳۰) ..... ۲۳۱) ..... ۲۳۲) ..... ۲۳۳) ..... ۲۳۴) ..... ۲۳۵) ..... ۲۳۶) ..... ۲۳۷) ..... ۲۳۸) ..... ۲۳۹) ..... ۲۴۰) ..... ۲۴۱) ..... ۲۴۲) ..... ۲۴۳) ..... ۲۴۴) ..... ۲۴۵) ..... ۲۴۶) ..... ۲۴۷) ..... ۲۴۸) ..... ۲۴۹) ..... ۲۵۰) ..... ۲۵۱) ..... ۲۵۲) ..... ۲۵۳) ..... ۲۵۴) ..... ۲۵۵) ..... ۲۵۶) ..... ۲۵۷) ..... ۲۵۸) ..... ۲۵۹) ..... ۲۶۰) ..... ۲۶۱) ..... ۲۶۲) ..... ۲۶۳) ..... ۲۶۴) ..... ۲۶۵) ..... ۲۶۶) ..... ۲۶۷) ..... ۲۶۸) ..... ۲۶۹) ..... ۲۷۰) ..... ۲۷۱) ..... ۲۷۲) ..... ۲۷۳) ..... ۲۷۴) ..... ۲۷۵) ..... ۲۷۶) ..... ۲۷۷) ..... ۲۷۸) ..... ۲۷۹) ..... ۲۸۰) ..... ۲۸۱) ..... ۲۸۲) ..... ۲۸۳) ..... ۲۸۴) ..... ۲۸۵) ..... ۲۸۶) ..... ۲۸۷) ..... ۲۸۸) ..... ۲۸۹) ..... ۲۹۰) ..... ۲۹۱) ..... ۲۹۲) ..... ۲۹۳) ..... ۲۹۴) ..... ۲۹۵) ..... ۲۹۶) ..... ۲۹۷) ..... ۲۹۸) ..... ۲۹۹) ..... ۳۰۰) ..... ۳۰۱) ..... ۳۰۲) ..... ۳۰۳) ..... ۳۰۴) ..... ۳۰۵) ..... ۳۰۶) ..... ۳۰۷) ..... ۳۰۸) ..... ۳۰۹) ..... ۳۱۰) ..... ۳۱۱) ..... ۳۱۲) ..... ۳۱۳) ..... ۳۱۴) ..... ۳۱۵) ..... ۳۱۶) ..... ۳۱۷) ..... ۳۱۸) ..... ۳۱۹) ..... ۳۲۰) ..... ۳۲۱) ..... ۳۲۲) ..... ۳۲۳) ..... ۳۲۴) ..... ۳۲۵) ..... ۳۲۶) ..... ۳۲۷) ..... ۳۲۸) ..... ۳۲۹) ..... ۳۳۰) ..... ۳۳۱) ..... ۳۳۲) ..... ۳۳۳) ..... ۳۳۴) ..... ۳۳۵) ..... ۳۳۶) ..... ۳۳۷) ..... ۳۳۸) ..... ۳۳۹) ..... ۳۴۰) ..... ۳۴۱) ..... ۳۴۲) ..... ۳۴۳) ..... ۳۴۴) ..... ۳۴۵) ..... ۳۴۶) ..... ۳۴۷) ..... ۳۴۸) ..... ۳۴۹) ..... ۳۵۰) ..... ۳۵۱) ..... ۳۵۲) ..... ۳۵۳) ..... ۳۵۴) ..... ۳۵۵) ..... ۳۵۶) ..... ۳۵۷) ..... ۳۵۸) ..... ۳۵۹) ..... ۳۶۰) ..... ۳۶۱) ..... ۳۶۲) ..... ۳۶۳) ..... ۳۶۴) ..... ۳۶۵) ..... ۳۶۶) ..... ۳۶۷) ..... ۳۶۸) ..... ۳۶۹) ..... ۳۷۰) ..... ۳۷۱) ..... ۳۷۲) ..... ۳۷۳) ..... ۳۷۴) ..... ۳۷۵) ..... ۳۷۶) ..... ۳۷۷) ..... ۳۷۸) ..... ۳۷۹) ..... ۳۸۰) ..... ۳۸۱) ..... ۳۸۲) ..... ۳۸۳) ..... ۳۸۴) ..... ۳۸۵) ..... ۳۸۶) ..... ۳۸۷) ..... ۳۸۸) ..... ۳۸۹) ..... ۳۹۰) ..... ۳۹۱) ..... ۳۹۲) ..... ۳۹۳) ..... ۳۹۴) ..... ۳۹۵) ..... ۳۹۶) ..... ۳۹۷) ..... ۳۹۸) ..... ۳۹۹) ..... ۴۰۰) ..... ۴۰۱) ..... ۴۰۲) ..... ۴۰۳) ..... ۴۰۴) ..... ۴۰۵) ..... ۴۰۶) ..... ۴۰۷) ..... ۴۰۸) ..... ۴۰۹) ..... ۴۱۰) ..... ۴۱۱) ..... ۴۱۲) ..... ۴۱۳) ..... ۴۱۴) ..... ۴۱۵) ..... ۴۱۶) ..... ۴۱۷) ..... ۴۱۸) ..... ۴۱۹) ..... ۴۲۰) ..... ۴۲۱) ..... ۴۲۲) ..... ۴۲۳) ..... ۴۲۴) ..... ۴۲۵) ..... ۴۲۶) ..... ۴۲۷) ..... ۴۲۸) ..... ۴۲۹) ..... ۴۳۰) ..... ۴۳۱) ..... ۴۳۲) ..... ۴۳۳) ..... ۴۳۴) ..... ۴۳۵) ..... ۴۳۶) ..... ۴۳۷) ..... ۴۳۸) ..... ۴۳۹) ..... ۴۴۰) ..... ۴۴۱) ..... ۴۴۲) ..... ۴۴۳) ..... ۴۴۴) ..... ۴۴۵) ..... ۴۴۶) ..... ۴۴۷) ..... ۴۴۸) ..... ۴۴۹) ..... ۴۴۱۰) ..... ۴۴۱۱) ..... ۴۴۱۲) ..... ۴۴۱۳) ..... ۴۴۱۴) ..... ۴۴۱۵) ..... ۴۴۱۶) ..... ۴۴۱۷) ..... ۴۴۱۸) ..... ۴۴۱۹) ..... ۴۴۲۰) ..... ۴۴۲۱) ..... ۴۴۲۲) ..... ۴۴۲۳) ..... ۴۴۲۴) ..... ۴۴۲۵) ..... ۴۴۲۶) ..... ۴۴۲۷) ..... ۴۴۲۸) ..... ۴۴۲۹) ..... ۴۴۳۰) ..... ۴۴۳۱) ..... ۴۴۳۲) ..... ۴۴۳۳) ..... ۴۴۳۴) ..... ۴۴۳۵) ..... ۴۴۳۶) ..... ۴۴۳۷) ..... ۴۴۳۸) ..... ۴۴۳۹) ..... ۴۴۳۱۰) ..... ۴۴۳۱۱) ..... ۴۴۳۱۲) ..... ۴۴۳۱۳) ..... ۴۴۳۱۴) ..... ۴۴۳۱۵) ..... ۴۴۳۱۶) ..... ۴۴۳۱۷) ..... ۴۴۳۱۸) ..... ۴۴۳۱۹) ..... ۴۴۳۲۰) ..... ۴۴۳۲۱) ..... ۴۴۳۲۲) ..... ۴۴۳۲۳) ..... ۴۴۳۲۴) ..... ۴۴۳۲۵) ..... ۴۴۳۲۶) ..... ۴۴۳۲۷) ..... ۴۴۳۲۸) ..... ۴۴۳۲۹) ..... ۴۴۳۳۰) ..... ۴۴۳۳۱) ..... ۴۴۳۳۲) ..... ۴۴۳۳۳) ..... ۴۴۳۳۴) ..... ۴۴۳۳۵) ..... ۴۴۳۳۶) ..... ۴۴۳۳۷) ..... ۴۴۳۳۸) ..... ۴۴۳۳۹) ..... ۴۴۳۳۱۰) ..... ۴۴۳۳۱۱) ..... ۴۴۳۳۱۲) ..... ۴۴۳۳۱۳) ..... ۴۴۳۳۱۴) ..... ۴۴۳۳۱۵) ..... ۴۴۳۳۱۶) ..... ۴۴۳۳۱۷) ..... ۴۴۳۳۱۸) ..... ۴۴۳۳۱۹) ..... ۴۴۳۳۲۰) ..... ۴۴۳۳۲۱) ..... ۴۴۳۳۲۲) ..... ۴۴۳۳۲۳) ..... ۴۴۳۳۲۴) ..... ۴۴۳۳۲۵) ..... ۴۴۳۳۲۶) ..... ۴۴۳۳۲۷) ..... ۴۴۳۳۲۸) ..... ۴۴۳۳۲۹) ..... ۴۴۳۳۳۰) ..... ۴۴۳۳۳۱) ..... ۴۴۳۳۳۲) ..... ۴۴۳۳۳۳) ..... ۴۴۳۳۳۴) ..... ۴۴۳۳۳۵) ..... ۴۴۳۳۳۶) ..... ۴۴۳۳۳۷) ..... ۴۴۳۳۳۸) ..... ۴۴۳۳۳۹) ..... ۴۴۳۳۳۱۰) ..... ۴۴۳۳۳۱۱) ..... ۴۴۳۳۳۱۲) ..... ۴۴۳۳۳۱۳) ..... ۴۴۳۳۳۱۴) ..... ۴۴۳۳۳۱۵) ..... ۴۴۳۳۳۱۶) ..... ۴۴۳۳۳۱۷) ..... ۴۴۳۳۳۱۸) ..... ۴۴۳۳۳۱۹) ..... ۴۴۳۳۳۲۰) ..... ۴۴۳۳۳۲۱) ..... ۴۴۳۳۳۲۲) ..... ۴۴۳۳۳۲۳) ..... ۴۴۳۳۳۲۴) ..... ۴۴۳۳۳۲۵) ..... ۴۴۳۳۳۲۶) ..... ۴۴۳۳۳۲۷) ..... ۴۴۳۳۳۲۸) ..... ۴۴۳۳۳۲۹) ..... ۴۴۳۳۳۳۰) ..... ۴۴۳۳۳۳۱) ..... ۴۴۳۳۳۳۲) ..... ۴۴۳۳۳۳۳) ..... ۴۴۳۳۳۳۴) ..... ۴۴۳۳۳۳۵) ..... ۴۴۳۳۳۳۶) ..... ۴۴۳۳۳۳۷) ..... ۴۴۳۳۳۳۸) ..... ۴۴۳۳۳۳۹) ..... ۴۴۳۳۳۳۱۰) ..... ۴۴۳۳۳۳۱۱) ..... ۴۴۳۳۳۳۱۲) ..... ۴۴۳۳۳۳۱۳) ..... ۴۴۳۳۳۳۱۴) ..... ۴۴۳۳۳۳۱۵) ..... ۴۴۳۳۳۳۱۶) ..... ۴۴۳۳۳۳۱۷) ..... ۴۴۳۳۳۳۱۸) ..... ۴۴۳۳۳۳۱۹) ..... ۴۴۳۳۳۳۲۰) ..... ۴۴۳۳۳۳۲۱) ..... ۴۴۳۳۳۳۲۲) ..... ۴۴۳۳۳۳۲۳) ..... ۴۴۳۳۳۳۲۴) ..... ۴۴۳۳۳۳۲۵) ..... ۴۴۳۳۳۳۲۶) ..... ۴۴۳۳۳۳۲۷) ..... ۴۴۳۳۳۳۲۸) ..... ۴۴۳۳۳۳۲۹) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۰) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۱) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۲) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۳) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۴) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۵) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۶) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۷) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۸) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۹) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۱۰) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۱۱) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۱۲) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۱۳) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۱۴) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۱۵) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۱۶) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۱۷) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۱۸) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۱۹) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۲۰) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۲۱) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۲۲) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۲۳) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۲۴) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۲۵) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۲۶) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۲۷) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۲۸) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۲۹) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۳۰) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۳۱) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۳۲) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۳۳) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۳۴) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۳۵) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۳۶) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۳۷) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۳۸) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۳۹) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۳۱۰) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۳۱۱) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۳۱۲) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۳۱۳) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۳۱۴) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۳۱۵) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۳۱۶) ..... ۴۴۳۳۳۳۳۳۱۷) ۴۴

حیرت و تسلیمی

عبداللطیف محمدی

ذاتی دین، ایجاد حیرت در دین دارد.

منتهی حیرت دو نوع است. یکی حیرتی که از جهل و غفلت می‌خیزد و نتیجه آن گمراهی و بی‌ایمانی است؛ و دیگر حیرتی که منشا آن دانایی و معرفت است که از آن می‌توان به حیرت عارفانه تعییر کرد.

گه چین بنماید و گه ضد این
جز که حیرانی نباشد کار دین

۳۱۲ دفتر اول
حیرت اندر حیرت است ای یار من
این نه کار توست و نه هم کار من
۳۴۲۰ دفتر پنجم

حیرت محض، آردت بی صورتی
زاده صد گون آلت از بی آلتی

۳۷۱۴ دفتر ششم
چنان‌چه یادآوری شد، حیرت به دو گونه بود، حیرت عارفانه و حیرت غافلانه؛ به تعییر مولانا حیرت عارفانه، ماقوّق معرفت است و حیرت غافلانه، مادون معرفت. تمثیل حیرت عارفانه این است که روی به کعبه حقيقة بدوى. و تمثیل حیرت غافلانه این است که پشت به کعبه حقيقة کنى و بدوى. در دفتر اول در ایات ۳۱۳-۳۱۴ می‌فرمایند:

نى چنان حیران که پشتش سوی اوست بل چنان حیرت و غرق و
مست دوست

آن یکی را روی او شد سوی دوست
و آن یکی را روی او خود روی اوست

ادامه مطلب در صفحه بعدی

معرفتک:

گر کسی وصف او زمن پرسد
بیدل از بی نشان چگوید باز
عاشقان کشتنگان مشعوقند
بر نیاید ز کشتنگان آواز

حیرت در لغت به معنی سرگشتمی و سرگردانی است، در اصطلاح صوفیه آمده است: الحیره تردد علی قلوب العارفین عند تاملهم و حضورهم تحجیهم عن التأمل والفكره. «حیرت، واردی است که بر قلب عارفان به گاه تأمل و حضور در می‌آید و این وارد قلبی آستان را ز تأمل و تفکر باز می‌دارد.» صوفیه گویند که زبان حال عارفان اهل حیرت است:

قد تحیرت فیک خذ بیدی
يا ذلیلامن تحیر فیک

در حقیقت توبه حیرت آمدام، ای رهنهای حیرانان ذات، دستم بگیر.» بدون شک حیرت حقانی، مبارک حیرتی است.

و ما احترت حتى احترت حبیک مذهبها
فوا حیرتی لو لم تکن فیک حیرتی
به حیرت اندر نیامدم جز آنگاه که

عشق تو را برگزیدم، و اگر حیرت تو
نبود وای بر حیرتم.» منظور این است

که اگر حیران حضرت مشعوق نمی‌شدم،

حیران هواهای نفسانی ام می‌گشتم،
مشرب مولانا و دین‌شناسی ایشان نیز

مبنتی بر حیرت زایی است نه

حیرت‌زدایی. به عبارتی دیگر اقتضای

از جمله مواردی که در عرفان و تصوف تأکید می‌شود و حتی یکی از مراحل و حالات سلوک نیز شناخته می‌شود، حیرت است. و این حیرت می‌تواند سالک را به حقیقت رهنمون گرداند.

بعضی از عرفای این مرحله را یکی از مراحل نهایی در دین ورزی و معرفت می‌دانند. زیرا قبل از ادراک ذات باری تعالی، عاجز است و هر چه عجز عقل در این وادی بیشتر باشد، حیرت او افزون تر است. زیرا فروزنی حیرت، معرفت قلی انسان را بالا می‌برد. و تسلیمی بر تقدیر پروردگار، می‌تواند زاییده تحریر باشد زیرا ترکیب حیرت و تسلیمی از مراحل عمدۀ سلوک است که سالک در آن حالات خود را سرگشته جمال و جلال الهی می‌بیند.

به قیاس درنگجی و به وصف در نیایی

متغیر در اوصاف جمال و روی و

زیست (سعدي)

او در فهم معارف و فلسفه تحولات درونی و بروني آن قدر عاجز می‌ماند که نمی‌تواند لب به سخن گشاید:

شهری متعددان حسنست

الامتحیران خاموش

حضرت سعدی در دیباچه‌ی باغ سبز گلستان خویش می‌فرماید: عاکفان کعبه جالش به تقصیر عبادت معترف که ما عبدناک حق عبادت و واصفان جمالش تحریر منسوب که ما عرفناک حق

لامه مطلب ...

از نظر مولانا حیرت عارفانه، مخصوص
چشم‌های ژرف بین است زیرا چشم ظاهر
پرده‌ای است در مقابل مشاهده اسرار؛ بلکه
این چشم باطن، و به تعبیر مولانا چشم سر
است که مصدق مازاغ البصر است. چشمی
که سطحی نگر است فقط به کف و جباب
دریای معانی و معارف بسته می‌کند اما
چشمی که به اعماق دریای معانی نگاه
می‌کند، حیرت زده می‌شود.

گردش کف را چو دیدی مختصر
حیرت باید، به دریا درنگر
آنکه کف را دید، سر گویان بود
و آنکه دریا دید، او حیران بود

۲۹۰۷-۲۹۰۸ دفتر پنجم
خرم آن کین عجز و حیرت قوت اوست
در دو عالم خفته اندرهل دوست

۴۸۲۷ دفتر ششم
مشغول شدن به لایه‌های سطحی
هستی و نمودهای طبیعی، مانع از
حصول حیرت عارفانه و رهیافت به
حضرت حق است. حیرت عارفانه باعث
معرفت حق و وصول به او است.

زیرکی بفروش و حیرانی بخر
زیرکی، ظن است و حیرانی نظر
عقل بفروش و هنر، حیرت بخر
رو به خواری، نی بخارا ای پسرا

۱۱۴۶ دفتر سوم
حیرت عارفانه، موجب خموشی زبان و
خروش درون می‌شود. همچین زینده
اوهم و اندیشه‌های پریشان است و اما
تسليمه؛ عبدالرزاق کاشانی در شرح
منازل السائرين صفحه ۸۳ می‌گوید:
فالتسليم اقرب الی-التوحيدالذاتی و اعلی
مرتبة في السیر فی الله و حصول الكمال

حالی نه و رضا هم از محبت خیزد و هر
چند محبت غالبتر رضا قوی تر.
در ادامه می‌گویند: "قلبی که تسليم
حق شد در سکون و آرامش دل قرار
گرفته و تشویش و اضطراب به آن راه
نمی‌باید و کمتر راه می‌باید. صبر بر بلا
و رضا به قضا دو مقام‌د که مسلمانان
به ویژه خواص و اهل قرب را ایستادن در
این دو مقام واجب است."

پیر هرات، خواجه عبدالله انصاری (رج)
در کتاب صد میدان با اشاره به آیه و
«سلموا تسليما» می‌فرمایند: «تسليم،
خوبیشن به حق سپردنست. هر چه
میان بنده است با مولی تعالی از اعتقاد
واز خدمت و از معاملت و از حقیقت بنا
بر تسليمه است.»

منابع:

- انصاری، خواجه عبدالله، صد میدان،
چاپ پنجم، نشر زوار، ۱۴۰۰.
دهلوی، عبدالحق، اخبار الاخبار، لاھور،
النوریه الرضویه پبلشگ کمپنی، ۲۰۰۹.
زمانی، کریم، میناگر عشق (شرح
موضوعی مثنوی معنوی)، چاپ پانزدهم،
تهران، نشری، ۱۳۹۶.
ابونصر سراج، عبدالله بن علی، اللمع
فی التصوف، چاپ دوم، نشر اساطیر،
۱۳۸۸.
قونسی، صدرالدین، مشارق الدارای فی
کشف حفائق الدر
سعدي شيرازي، مصلح الدین، گلستان
کاشانی، عبدالرازق، شرح
منازل السائرين، چاپ سوم، نشر بیدار،
۱۳۸۵

۹۰۳ تن کارآموز از دوره‌های

فن و حرفه در هرات فارغ شدند

مستویان ریاست کار و امور اجتماعی با تقدیر از راه اندازی این چنین برنامه‌های آموزشی، از دیگر نهادها نیز می‌خواهند که بخطاب کاریابی، برنامه‌های این چنینی را در انداده؛ گستینند.

مولوی احمد سایت، رئیس کار و امور اجتماعی از فارغان این دوره خواست که به خاطر خدمت به مردم، صادقانه کار کرده و وطن را به سوی خودکفایی سوق دهنند.

قرار است در آینده نیز این چنین برنامه‌ها برای ۳۲۵۰ تن دیگر از جوانان در هرات که دارای شرایطی چون نیازمند بودن، تکمیل کردن سن ۱۴ باشند، گارگاه فن و حرفه برگزار شده و حرفه‌های فوق به مدت شش ماه آموزش وارد بازار کار شوند.

قابل ذکر است، در اخیر این مراسم جمعه‌های ابزار کار که از سوی مؤسسه بین‌المللی هلپ جرمیتی تهیه گردیده بود برای آغاز کسب و کار، به فارغین این دوره توسط مهمنان توزیع گردید.

آرایشگری، برق ساختمان، نجاری، قالین
بافی و صنایع دستی آموزش دیده و به
بازار کار وارد شدند.
به گفته‌ی آقای سروش، این کارآموزان
شامل ۲۵۰ تن از بانوان و ۶۵۰ تن آقایان
استند.

در همین حال، کارآموزانی که سند فراغت بدست آورده اند، با ابزار خرسنده از این از فرآگیری دوره‌های آموزشی، خواهان برگزاری بیشتر این چنین برنامه‌ها برای دیگر جوانان شدند تا به گفته آنان، زمینه کاری برای همه جوانان فراهم شده و از این طریق بتوانند امار معاشر گشتن.

۹۰۳ تازه کارآموزان دوره‌های فن و حرفه
پس از سپری کردن دوره شش ماهه آموزشی
در هرات طی محفلی با حضور مسئولان
ریاست کار و امور اجتماعی هرات، مسئولان
 مؤسسات همکار و کارآموزان سند فراغت
 بدست آورده.

طی مiful که به همین منظور برگزار شده بود، محمد علی سروش رئیس مؤسسه هلب گفت که، ۹۰۳ تن کارآموز به حمایت مالی یونیسف و مؤسسه هلب جرمی از کارگاه فن و حرفه انصاری در بخش‌های خیاطی، آشپزی، ترمیم موتورسایکل، ترمیم تلویزیون، کیف دوزی، برق صنعتی،

نمایشگاه هنری شور نو در هرات کشاپر یافت

رزیتا محمدی یکی دیگر از بانوان نقاش که در این نمایشگاه ۲۵ اثر وی در معرض دید عموم قرار گرفته است. او می‌گوید: "به دختران می‌گوییم خود تان را به خانه حبس نکنید، بلکه برای اهداف تان انگیزه و تلاش داشته باشید".

او افزود، قصد من این است که در آینده نمایشگاه بیشتری از این دست برگزار نمایم. با این حال، محمد رفیق شهری، رئیس شورای متخصصان هرات نیز از این نمایش بازدید کرد و این دختران را مبارزین واقعی برای ساختن آینده افغانستان دانست.

رئیس شورای متخصصان هرات بیان کرد که برگزاری نمایشگاه‌های از این قبیل می‌تواند، برای مردم و جامعه فرهنگی کشور روحیه بدهد.

قابل ذکر است که این نمایشگاه برای شش روز بروی بازدیدکننده‌گان باز بود.

نمایشگاه نقاشی تحت نام "شور نو" آثار نقاشی چهار بانو هرات در سالون علامه سلحوقی این ولایت گشایش یافت.

در این نمایشگاه ۷۰ اثر نقاشی در معرض دید قرار گرفته است. بانوان برگزار کننده می‌گویند که هدف از راه اندازی نمایشگاه، این بوده است که به زنان بگوییم، نامید نشوند و دوباره در فعالیت‌های اجتماعی سهیم شونند.

مرزه خادمی بانوی که ۱۵ اثر وی در این نمایشگاه به نمایش گذاشته شده است ابراز می‌دارد، می‌خواهم به زنان بگوییم که برخیزند در اجتماع فعالیت داشته باشید و دوباره سهیم شوید.

او افزود، آثاری که در این نمایشگاه قرار دارد، دو ماه طول کشید تا کامل شود.

کنفرانس علمی تئاتر قلم

(همایش علمی و راهکارهای تقویت حمایت ملی و بینالمللی)

در شهر نیرات پرگزاری گردید

موضوعات مختلف برای حکومت امارت اسلامی پیشنهاد کنند. وی افزود که رجوع کردن وزارت خارجه به استادان پوھنتون ها در مسائل مهم افغانستان یک گام بسیار مؤثری است و ما آمده هر نوع همکاری با دولت خود هستیم. فریحه فروتن محمدی یک تن از استادان پوھنتون خصوصی هرات می گوید، خواست راهکار علمی از جامعه اکادمیک کشور از سوی امارت اسلامی افغانستان برای رفع جالش ها و مشکلات جامعه یک اقدام نیک بوده و در بیرون ساختن افغانستان از مشکلات و امیدوار کردن مردم به آینده یک طرز فکر عالیست.

برگزاری این همایش در شوابیط کنونی کشور، واکنش های مثبتی به ویژه در میان جامعه اکادمیک کشور به دنبال داشت.

نیکی در آینده منتظر مردم افغانستان خواهد بود.“
مولانا اسلام جار افزود“ امسال تنها سالی است که مصارف دولت از عواید خود دولت تأمین شده است، ما شاهد این هستیم که روزانه عواید ما رو به افزایش است، اداره ما با تمام توان در خدمت مردم شریف هرات است از تمام طرح ها و نظام امارت اسلامی باشد نفع مردم و نظریه هایی که به پوهنگوی محمد ناصر معن، استاد و رییس

فاکولته اقتصاد پوھنتون هرات در گفت و گو با خبرنگار آذانس باخترا گفت که امارت اسلامی در حیات سیاسی و اقتصادی خود طی هفت ماه اخیر با چالش های فراوان روبرو شده، از یک سو تحریم های اقتصادی خارجی و از سوی هم مشکلات اقتصادی مردم در افغانستان وضعیت را برای مردم سخت تر می ساخت.

معین بیان داشت حکومت امارت اسلامی برای رفع این چالش ها راه حل مهم چز مشوره و راهکار گرفتن از جامعه علمی و اکادمیک افغانستان ندانست و به خاطر همین منظور از استادان پوھنتون خواسته شده است تا مقالات علمی خود را پیرامون

دراین همایش که شماری از پژوهشگران، شخصیت های علمی و استادان پوھنتون شرکت داشتند به همکاری شورای متخصصان هرات دایر گردید.

محمد رفیق شهری، رییس شورای متخصصان هرات بیان می دارد که در شرایط کنونی بیش از هر زمان دیگر نیاز به تحقیق

و بررسی دقیق در مورد چالش های موجود در جامعه داریم، و ارایه مقاله های علمی می تواند که ما را در پیدا کردن راه حل برای این دشواری ها کمک کند.

از سوی هم، والی هرات در سخنرانی یعنی در این همایش گفت“ ماه های اول امارت اسلامی سخت ترین ماه ها بود، اما ما به همکاری و صبوری مردم خود این ماه ها را پشت سر گذاشتیم و ماه های بسیار خوب و

کارگاه آموزش

توسعه پایدار و ابعاد آن در شورای متخصصان هرات برگزار شد

این کارگاه روز پنجشنبه، ۲۸ دلو با توزیع تصدیق نامه برای ۲۰ تن از دختران در هرات پایان یافت.

مسوولان شورای متخصصان هرات، هدف از برگزاری این کارگاه را بلند بردن سطح آگاهی اشتراک‌کننده‌گان در مورد توسعه می‌دانند. محمد رفیق شهری، ریس شورای متخصصان هرات گفت امروز افغان‌ها بیش از هر زمانی دیگری نیاز و فرصت دارند که در مورد توسعه پایدار بیاموزند و آن را در جامعه عملی سازند.

ریس شورای متخصصان هرات می‌افزاید، برنامه‌های آگاهی‌دهی شورای متخصصان هرات برای توسعه و حکومت‌داری خوب در آینده نیز ادامه خواهد داشت.

با این حال، شماری از اشتراک‌کننده‌تان این کارگاه آموزشی بیان می‌دارند که آنان نیازمند آموزش بیشتری در راستای توسعه هستند. مرسل بختیاری، از اشتراک‌کننده‌گان این دوره آموزشی بیان می‌کند، دختران کشور تا هنوز نتوانسته‌اند که به روند عادی آموزش برگردند، بنابراین این کارگاه‌های آموزشی از یک طرف کمک می‌کند که موضوعات علمی بیاموزیم و از یک سوی دیگر دولت را تلنگر می‌زنند که برای باز شدن نهادهای تعلیمی و تحصیلی در کشور بکوشد.

فاطمه صالحی یکی دیگر از اشتراک‌کننده‌گان این کارگاه می‌گوید: "من خواستار دوام این برنامه‌ها هستم، پیشنهاد من به شورای متخصصان هرات این است که مدت زمانی این کارگاه‌های آموزشی را بیشتر سازد."

هادی خردورز جویا، استاد دانشگاه که مسوولیت تدریس این کارگاه آموزشی را به عهده داشت بیان می‌کند که تمرکز توسعه پایدار روی عدالت فرانسلی است و علاوه بر اینکه ما می‌خواهیم با استفاده از منابع موجود پیشرفت کنیم، این حق را برای آینده‌گان نیز می‌دهیم.

او می‌افزاید، در افغانستان نیز احسان می‌شود که باید در مورد توسعه پایدار آگاهی‌دهی شود. چون در این صورت است که می‌توانیم به آینده‌گان اجازه دهیم که از منابع موجود در طبیعت استفاده کنند. شورای متخصصان هرات نهادی است که از مدت ۲۰ سال بدین سو در عرصه اطلاع‌رسانی و برنامه‌های تخصصی فعالیت دارد.

هنگام مرگ ' تمام صحنه‌های زندگی از برابر چشم انسان می‌گذرد '

نتیجه‌گیری‌های وسیع‌تری انجام داد. این حقیقت که بیمار مبتلا به صرع بوده است و مغز او ملتهب و دچار خون‌ریزی بوده است هم ماجرا را دشوار‌تر می‌کند.

دکتر زیمار می‌گوید: "من به طور معمول تکمودها را گزارش نمی‌کنم" و پس از برخورده با اولین مورد در سال ۲۰۱۶ او در پی ثبت موارد دیگری برای تقویت این تحلیل بوده اما توانسته است مورد مشابهی بیاید. اما پژوهشی که در سال ۲۰۱۳ بر روی موش‌های سالم انجام شد ممکن است باری‌کننده باشد.

در این تحلیل، پژوهشگران آمریکایی سطح بالایی از امواج مغزی را در لحظه مرگ تا ۳۰ ثانیه پس از آنکه قلب موش‌ها از حرکت می‌استاد ثبت کردند. درست همانند امواجی که دکتر زیمار در بیمار مبتلا به صرع ثبت کرد.

دکتر زیمار می‌گوید شباهت میان این دو پژوهش "حیرت‌آور" است.

آنها امیدوارند انتشار گزارش این مورد انسانی راهگشای پژوهش‌های بیشتر در زمینه تجربه‌های پیش از مرگ باشد.

دکتر زیمار می‌گوید: "من فکر می‌کنم تجربه‌های نزدیک مرگ تجربه‌هایی رازناک و معنوی است و یافته‌هایی مانند آنچه یافته‌یم لحظه‌ای است که دانشمندان آرزومند تجربه آن هستند".

عمرمان دوباره از برابر چشم‌مان می‌گذرند؟ دکتر زیمار می‌گوید پاسخ به این پرسش غیر ممکن است. او می‌گوید: "اگر با دیدگاه فلسفی به ماجرا نگاه کنیم، اگر مغز بتواند در نوعی بازگشت به گذشته خاطراتی را مرسور کند به احتمال زیاد خاطره‌های خوب و شیرین را انتخاب خواهد کرد."

"اما آنچه در افراد مختلف به‌یادماندنی است با هم فرق دارد".

دکتر زیمار، که جراح مغز و اعصاب دانشگاه لوئیزیویل است می‌گوید ۳۰ ثانیه پیش از آنکه قلب بیمار دیگر خون به مغز نفرستاد امواج مغزی او همان گلوبی را شناس می‌داد که ما در انجام کارهای دشوار ذهنی و شناختی مانند تمرکز، رویابی یا به‌یادآوردن خاطره‌ها داریم.

این امواج تا ۳۰ ثانیه پس از توقف ضربان قلب ادامه پیدا کرد، لحظه‌ای که به طور رسمی مرگ بیمار اعلام می‌شود.

دکتر اجمل زیمار، یکی از پژوهشگران این تحقیق می‌گوید آنچه گروه آنها که در ونکوور کانادا مستقر هستند، به طور تصادفی دریافتند اولین مورد از ثبت امواج مغز در حال مرگ بوده است. او به بی‌بی‌سی

گفت: "این ماجرا کاملاً اتفاقی بود ما قرار نبود که چنین تجربه‌ای داشته باشیم و قصد نداشتم این امواج مغزی را ثبت کنیم". پس آیا در آخرین لحظه آدم‌هایی که دوست داشته‌ایم و خاطره‌های شیرین

بر اثر یک "تصادف" علمی پژوهشگران دریافتند که وقتی می‌بریم تصویر صحنه‌های زندگی از برابر چشم‌مان می‌گذرد.

گروهی از دانشمندان امواج مغزی بیمار ۸۷ ساله مبتلا به صرع را ثبت و بررسی می‌کردند که در جریان این بررسی ناگهان بیمار دچار حمله قلبی شد و امواج مغزی غیرمنتظره از مغز درحال مرگ ثبت شد.

این تجربه آشکار کرد که ۳۰ ثانیه قبل و بعد از مرگ، امواج مغزی فرد همان‌گوی امواج مغزی انسان در خواب دیدن و یادآوری خاطرات را نشان می‌دهد.

بروز چنین فعالیت مغزی نشان می‌دهد که "یادآوری خاطرات" در لحظات پایانی زندگی افراد رخ می‌دهد. این گروه از پژوهشگران گزارش این تحقیق را در نشریه علمی فرانثیز منتشر کردند.

دکتر اجمل زیمار، یکی از پژوهشگران این تحقیق می‌گوید آنچه گروه آنها که در ونکوور کانادا مستقر هستند، به طور تصادفی دریافتند اولین مورد از ثبت امواج مغز در حال مرگ بوده است. او به بی‌بی‌سی گفت: "این ماجرا کاملاً اتفاقی بود ما قرار نبود که چنین تجربه‌ای داشته باشیم و قصد نداشتم این امواج مغزی را ثبت کنیم".

پس آیا در آخرین لحظه آدم‌هایی که

قیامِ مژن با خون

افغانستان و اشغالگران خارجی در کشور فعالیت داشتند مورد پشتیبانی های مالی و نظامی از منابع مختلف از جمله ایالات متحده آمریکا، عربستان سعودی، بریتانیا، پاکستان، ایران، مصر، اندونزی، کانادا، جمهوری خلق چین و دیگر کشورها قرار داشتند و در مقابل دولت آن زمان افغانستان به مقابله می پرداختند.

جنگ افغانستان نفعه عطف مهمی در دوران جنگ سرد محسوب می گردد و همچین سهم بزرگی بر پایان جنگ سرد داشت: بواسطه روند طولانی جنگ، جنگ افغانستان به "جنگ ویتنام شوروی" تشبیه شده و از دیگر نامهای مشهور آن "تله خرس" می باشد.

جنگ در افغانستان با قیامهای محلی و منطقه‌ای آغاز شد به خصوص چند قیام (قیام چدران و نورستان اوخر ماه ثور ۱۳۵۷ هجری شمسی؛ قیام دره صوف ۲۵ دلو ۱۳۵۷ هجری شمسی؛ قیام خوین ۲۴ حوت ۱۳۵۷ هجری شمسی در ولایت هرات) جرقه‌ای برای شروع جنگ بوده است، در این جا به بررسی قیام مردم در ولایت هرات پرداخته شده است و کثرت شهداء که تعدادشان به صدها و یا شاید به بیش از هزار فرد ملکی و نظامی بررسد به این قیام نام و جایگاه خاصی در بین مردم این ولایت و حتا افغانستان داده است. سعی براین شده تا بیرون عوامل قیام، چگونگی قیام و نتیجه آن وضاحت داده شود.

ادامه مطلب در صفحه بعدی ...

گبرد ولی افغانستان در این امر سترگ ناموفق بوده و این است که بعداز جنگ جنگی دیگر را تجربه می کنند. در این جا به بررسی چگونگی قیام ۲۴ حوت ۱۳۵۷ هجری شمسی در ولایت هرات پرداختیم که به نوعی جرقه بزرگی برای شروع یک جنگ کلان در افغانستان شد که تأثیرات آن جهانی بود.

جنگ شوروی در افغانستان به ۱۰ سال اشغال و درگیری اتحاد جماهیر شوروی در این کشور به جهت پشتیبانی از دولت کمونیستی جمهوری دموکراتیک افغانستان در مقابل نیروهای مجاهدین و حامیان خارجی آن اطلاق می شود. در سال ۱۳۵۸ هجری شمسی (۲۴ دسامبر ۱۹۷۹) می شوند چون همارات بالای در فون جنگی دارند ولی بدليل این که برنامه‌ای برای بعد از جنگ ندارند دوبار وارد بُحرانی به مراتب عظیم می شوند، به باور من مردم افغانستان هریار میخانیل گویا چف آخرین رهبر این کشور، عقبنشینی کردند. جنگ در سال (۱۵ می ۱۹۸۸) آغاز و آخرین گروه در سال (۱۵ فوریه ۱۹۸۹) از افغانستان خارج شدند. این جنگ بیش از یک میلیون کشته و نزدیک به پنج میلیون مهاجر و آواره برجای گذاشت، گروههای مجاهدین که علیه دولت آن زمان

محقق: محمد مسلم مرزوی (بزوہ شگر مسائل تاریخی)

مقدمه

افغانستان سرزمینی که جنگ و خشونت با آن به نوعی عجین شده و در هر یک از برهه‌های تاریخی شاهد جنگی بوده است به نوعی می توان گفت مردمان این سرزمین با جنگ خوی گرفته‌اند، هریار در جنگ‌های شان پیروز می شوند چون همارات بالای در فون جنگی دارند ولی بدليل این که برنامه‌ای برای بعد از جنگ ندارند دوبار وارد بُحرانی به مراتب عظیم می شوند، به باور من مردم افغانستان هریار انقلاب می کنند اما به این نکته می نیزه‌اند که باید در انقلاب هم انقلابی کردد (بعد از انقلاب جنگی باید انقلابی سریع و تندی در آبادی، ایجاد رفا و آسایش، امنیت، تسريع پختشیدن به روند بیماری مردم برای ملت سازی، و شکوفا کردن کشور، در تمام ابعاد کار اساسی صورت

ادامه مطلب

قیام ۲۴ هوت-هرات

در هفدهم (۱۷) مارچ سال ۱۹۹۷ م قیامی در ولایت هرات رخ داد که رهبری شوروی را تکان داد. همان روز اعضای فتر سیاسی حزب کمونیست شوروی به دستور برئیز و خاموت اوضاع را در افغانستان در جلسه‌ای ویژه‌ای اعلام کرده و مورد بررسی قراردادند (طنین، ۱۳۸۴: ۲۶۲).

تره کی در بیاناتش به الکسی کاسیگین نخست وزیر شوروی گفته بود که اوضاع افغانستان

وابسته به اوضاع هرات است. هرگاه ما هرات را

از دست بدھیم آن گاه همه چیز برباد خواهد

رفت (همان اثر، ۱۳۸۴: ۲۶۳).

برنامه‌های اصلاحی و عملکرد رژیم کمونیستی

تره کی از ابتدا با مخالفت اکثیریت قاطع مردم

افغانستان روبرو شد و به تدریج متناسب با فشاری

که از ناجیه تطبیق برنامه‌ها و عملکردها بر مردم

اعمال می‌شد مقاومت‌های مردمی شکل گرفته و

گسترش می‌یافت (اصلاح زاده، ۱۳۸۹: ۲۱۱).

این رژیم از دید مردم و بزرگان و رهبران

اعتقادی آن‌ها کافر محسوب شده و با اندیشه،

باورها، اعتقادات، آداب و رسوم، فرهنگ و عادات

مردم مخالف بود (فیاض، ۱۳۸۹: ۲۲۹).

مقاآمت‌های محظوظ محلی بسرعت در هرات و

سراسر افغانستان رشد کرده، تبدیل به قیامهای

شکوهمند و تاریخ ساز مردمی گردید، قیامهای در

هرات از ابتدای برج هوت شروع شده بود و به

صورت پراکنده و ضعیف جریان داشت. محمد

باقر مصالح زاده در اثر خود (تاریخ سیاسی معاصر

افغانستان) در این مورد چینن می‌نگارد؛ در هشت

حوت سال ۱۳۵۷ هجری شمسی ساکنان روستای

سیلیم در جنوب شرق هرات به تحریک ملاحدیر

قیام کردن و مسولان سواد آموزی رژیم کمونیستی

را مورد حمله قرار دادند. قیام مذکور توسعه

سریازان دولتی سرکوب شد و ملا حیدر به شهادت

رسید (اصلاح زاده، ۱۳۸۹: ۲۲۴).

یا اشیهای والی و کمونیست‌های دیگر در این ولایت

باعث گردید که خطیب نماز جمعه و عدهای از متقدان

محلي مردم را به مخالفت علیه رژیم دعوت کند.

تجمعات و تحرکات از نهم هوت در ولسوالی‌های

گزره و غوریان شروع گردید که مسولین اصلاحات

ارضی و موظفین کوسی سوادی را به قتل رسانند

و یا از محله بیرون کردن. در روز بیست و سوم هوت

مردم در «جنگل روضه باع» جوار پل پشت، تجمع

کرده و در طول شب درختانی راقطع نموده و توسط

آن جاده عمومی هرات به میدان هوای و قندهار را

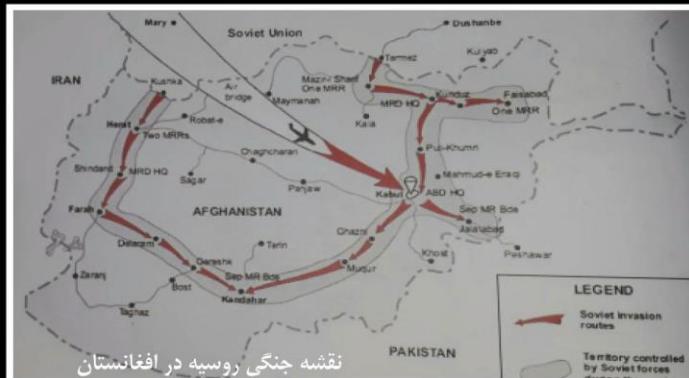
مسدود کردند (فیاض، ۱۳۸۹: ۲۳۰).

سرانجام قیام بزرگ و تاریخی ۲۴ هوت سال

۱۳۵۷ هجری شمسی در هرات با شرکت افسار

مختلف مردم اعم از شهری و روستایی، دهقانان،

کارگران، کارمندان، روحانیون، مشتمل برهمه

نقشه جنگی روسیه در افغانستان

برگزاری آن با ارزش‌های اسلامی هم مطابقت نداشت (اصلاح زاده، ۱۳۸۹: ۲۱۱-۱۱۲).

نتیجه قیام ۲۴ هوت

جرقه شروع قیام هرات در روز ۲۴ هوت ۱۳۵۷ هجری را در تاریخ معاصر آسیا، در نوع خود بینظیر شمس-۱۵ مارچ ۱۹۷۸ هرات و افسران مسلمان ارشن به من داند (تیل، ۱۳۶۸: ۳۶۵).

عوامل قیام

عوامل عدم مقاومت را میتوان چنین برشمرد

۱. اعتقاد دینی و مذهبی

شاخته شده و مشاورین روسی آنها به قتل رسیدند.

همچنین قادیر زیادی سلاح و مهمات سیک و سنجکن

به غنیمت گرفته شد. دو روز بعد از سقوط هرات به

دست مردم، روپسا از تاشکند شهر را بمباران کردند و

یک هفته بعد، یک ستون زرهی که رژیم کمونیستی و ضد

دینی است، محتوای فرامین هشتگانه، به حضور در

مورد توزیع زمین، الغای مهر زنان و تغییر رنگ پرچم

ملى و نشان دولتی که با احکام شریعه و ارزش‌های

اسلامی مبارک است کارگران داشت، طبقات و اقسام

مختلف مردم اعم از دهقانان، کارگران، روحانیون،

کسبه‌کاران، کارمندان، دانشجویان و دانشگاهیان را

علیه رژیم کمونیستی برانگیخت.

۲. دهشت افگانی

۳. سنن اجتماعی و ملی

۱. اعتقادات دینی و مذهبی: مردم افغانستان به زودی

دریافتند که رژیم ترکی یک رژیم کمونیستی و ضد

دینی است. محتوای فرامین هشتگانه، به حضور در

مورد توزیع زمین، الغای مهر زنان و تغییر رنگ پرچم

ملى و نشان دولتی که با احکام شریعه و ارزش‌های

اسلامی مبارک است کارگران داشت، طبقات و اقسام

مختلف مردم اعم از دهقانان، کارگران، روحانیون،

کسبه‌کاران، کارمندان، دانشجویان و دانشگاهیان را

علیه رژیم کمونیستی برانگیخت.

۲. دهشت افگانی: رژیم کودتا با توجه به اصل

مارکسیستی «دیکتاتوری پولولاریا» آنچنان

وحشیانه به جان مردم افتاد و به دستگیری و کشتار

پرداخت که سایه‌ی شوم مرگ و وحشت همه جا را

فرا گرفت و کسی را جرأت نفس کشیدن حین در

خانه‌اش نداشت.

۳. سنن اجتماعی و ملی: بخش‌های عمدۀ فرامین

هشتگانه همان عدهای اسلامی که با شریعت اسلامی

مبارک است، با سنن ملی و اجتماعی مردم

افغانستان هم در تضاد بود. مثال عدهای را به نام

فیوال کوپیدند و زمین‌هایشان را به زور گرفتند.

این عمل نه تنها خشم بزرگان قوم، منطقه و

صاحبان زمین را که کمونیست‌ها آنها را مستثمار گردد

می‌خوانند برانگیخت، بلکه دهقانان و کسانی را که

زمین‌های غصیبی به آنها توزیع می‌شدند ناراضی

ساخت. در نتیجه کشاورزان تحت فشار قرار گرفتند

و محصولات زراعی کاهش یافت. به همین ترتیب

کورس‌های سوادآموزی اجباری برای زنان، مخالف

شون اجتماعی شناخته شد، چرا که شیوه‌های

نوشتاری

منابع و مأخذ:

۱. فیاض کابلی، علی اکبر، ۱۳۸۹: تاریخ معاصر افغانستان از احمد شاه درانی تا سقوط کمونیست‌ها،

چاپ اول، مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی.

۲. تیل، ولی‌هم، ۱۳۶۵: گذرگاه افغانستان، مترجم: محسینیان، ناصر: معاونت فرهنگی استان قدس رشتہ‌نشاند (همان اثر، ۱۳۸۹: ۲۲۵).

۳. سنن اجتماعی و ملی: باشندگان شیوه‌های اسلامی

۴. فیاض کابلی، علی اکبر، ۱۳۸۹: تاریخ سیاسی افغانستان از احمد شاه درانی تا سقوط کمونیست‌ها،

چاپ اول، مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی.

۵. مصباح زاده، سید محمد باقر، ۱۳۸۹: تاریخ سیاسی مختصر افغانستان، ناشر: مرکز پژوهش‌های افتاب.

۶. طنین، ظاهر، ۱۳۸۴: افغانستان در قرن بیست و ۲۰ تا نهم از مسیر افغانستان، ترجمه: عزیز آریانفر.

۷. مصاجه و گفتگو با ماحسن سفیدانی.

۸. شنیده‌ها و یافته‌های رسانه‌ای (دیداری، شنیداری و نوشtarی)

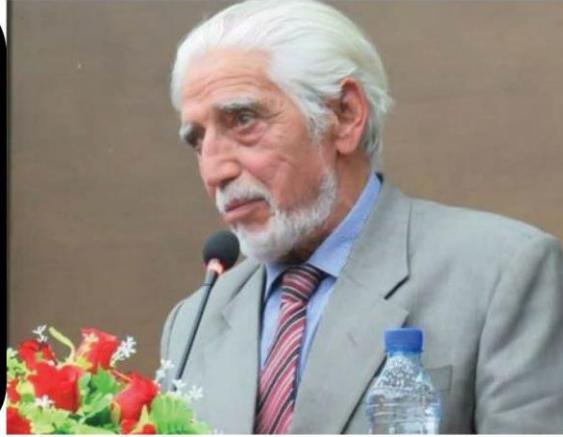

میراث علمی

محمدحسین

یمین، عضو

فرهنگستان زبان و ادب فارسی

"هشت صبح" و محبوب مهدوی دیر موسوی کنونی این روزنامه، هر دو از دانش‌آموختگان بخش زبان و ادبیات فارسی دانشگاه کابل و از شاگردان مستقیم استاد حسین یمین هستند. تعداد فراوانی از شاعران و نویسندهای افغانستان نیز که دوره‌هایی از تحصیل خود را در داخل افغانستان به پایان رسانده‌اند، از شاگردان ایشان به حساب می‌آیند. از کاوه جبران تا یعقوب یستا، از خالد فروغ تا رامین مظہر و کسان بسیار دیگر، روزگاری نزد استاد حسین یمین فرصت دانش‌آموزی داشته‌اند و طبعاً در عرصه زبان‌شناسی و دستور زبان، با نظریات استاد یمین آشنای کافی دارند و ردای دیدگاه‌های زبان‌شناسی او در نوشته‌ها و کارهای این‌ها نیز، قابل پی‌گیری است.

پرهیز از سیاست

استاد محمدحسین یمین همیشه، یک آموگار و چهره اکادمیک باقی ماند. لاقر در این دو سه دهه اخیر ما شاهد فعالیت سیاسی یا حتی نگارش مقالاتی مرتبه دانش‌سیاسی از او نبوده‌ایم. در بیست سال اخیر، به علت مساعد بودن فضای سیاسی و فرهنگی، نویسندهای بسیاری در عرصه مسائل سیاسی یا مباحث قومی و هویتی و اجتماعی کتاب و مقاله نوشته‌ند، استاد یمین اما، خود را از این عرصه‌ها کاملاً دور نگه داشت و در تخصص خود متمرکز ماند.

دلیستگی به مباحث علمی و زبان‌شناسی و تدریس و تألیف، ظاهراً از جان در گیر نمی‌رسید و یا

نیازی به پرداختن به آنها را در خود نمی‌دید.

دستور معاصر زبان پارسی دری، دستور تاریخی زبان دری، برخی ویژگی‌های زبان‌شناسه، مبادی زبان‌شناسی، دستورنگارش و طبع تحقیق و لججه‌شناسی زبان دری از معروف‌ترین آثار او به حساب می‌آیند. با رفت استاد یمین، افغانستان بدون شک یکی از ستوان‌های اصلی زبان و ادبیات خود را از دست داد، اما میراث فکری و علمی او، تا سالیان دارا در نهادهای اکادمیک و در جامعه افغانستان، تداوم خواهد یافت.

یمین، این مفاہیم را در افغانستان و در دانشگاه کابل آغاز کرده باشند، اما شرایط چاپ و نشر در دو دهه اخیر و اقبال روز افزون مردم به آموزش عالی و تاسیس دانشگاه‌های دولتی و غیر دولتی، آثار محمدحسین یمین را در جامعه پخش و نشر کرد و نوشته‌های او در عرصه زبان‌شناسی، دستور زبان، لهجه‌شناسی، جایی‌واژه‌شناسی و... متون درسی دانشگاه‌های دولتی و غیر دولتی شد.

تأثیر دکتر یمین بر آموزش عالی و ابتدایی

همان‌کوته که اشاره شد، بیشتر دانشگاه‌های دولتی و غیر دولتی در افغانستان که رشته زبان و ادبیات فارسی تدریس می‌کنند، کتاب‌های استاد یمین را عنوان متون درسی به کار می‌گیرند. استینتوهای تربیت معلم که نهادهای نیمه‌علی هستند، پیر در بخش زبان و ادبیات فارسی، مخصوصاً در عرصه زبان‌شناسی و دستور زبان، آثار دکتر یمین را تدریس می‌کنند.

علاء از آموزش عالی، وزارت معارف افغانستان

نیز در موضوع دری در کتاب‌های دستور زبان و زبان‌شناسی امنان زبان‌شناسی استوار کرد. در سال‌های پسین دیدگاه‌های استوار از دانش زبان‌شناسی در نهادهای اکادمیک غرقی است. او زبان‌شناسی و دستور زبان فارسی را برخلاف آنچه پیش از آن مروج بود، از دستور نویسی متأثر از زبان عربی جدا کرد و رویکرد متفاوتی را برای

تشریح دستور زبان فارسی پیشنهاد کرد.

پیش از آن، دستور زبان فارسی، غالباً براساس نسخه‌بهرداری از دستور زبان عربی تدوین و تدریس می‌شد. محمدحسین یمین، با استدلال، نشان داد که زبان عربی اصلاً از خاوازه زبان‌های هندو-آریایی و هندو-ایرانی نیست و دستور نویسی فارسی، بر اساس زبان عربی، امر نادرستی است.

دکتر یمین و روزنامه‌نگاری در افغانستان

دو دهه اخیر روزنامه‌نگاری در افغانستان رشد و رونق پیشنهادی داشت. حسین یمین مستقیماً کار روزنامه‌نگاری نکرد، اما تعداد بسیاری از شاگردان او در عرصه دستور زبان و آینین درست‌نویسی؛ گردانندگان روزنامه‌های افغانستان بودند و طبعاً دیدگاه‌های ایشان را در این عرصه‌ها، در شغل روزنامه‌نگاری تطبیق و واگرا می‌کردند. به طور نمونه، سنجرهیل صاحب امتیاز روزنامه مشهور

محمدحسین یمین در سال ۱۳۱۵ خورشیدی در شهر چارکار مرکز ولایت بروان افغانستان متولد شد و شب سهشنبه دوازدهم دلو / بهمن ۱۴۰۰ چنان‌که خانواده‌اش گفتند، بر اثر ایست قلبی جهان را بدرود گفت. او در رشته زبان و ادبیات فارسی تا مقطع دکترا تحصیل کرده بود و حدود ههار دهه، در داشکده زبان و ادبیات فارسی دانشگاه کابل، مشغول تدریس بود. او عضو هیات علمی دانشگاه کابل، رئیس گروه ادبیات فارسی در داشکده زبان و ادبیات و عضو فرهنگستان ایران بود. میراث علمی و فرهنگی دکتر یمین را در عرصه زبان‌شناسی و دستور زبان فارسی، در بخش تدوین نصاب آموزشی دانشگاهها و کتب فارسی مکاتب / مدارس و در قسمت زبان و نگارش روزنامه‌نگاری افغانستان در دو دهه اخیر، می‌توان دید. دیدگاه‌های زبان‌شناسی

محمدحسین یمین را به حق می‌توان یکی از معروف‌ترین چهره‌های اکادمیک افغانستان شمرد که دستور زبان فارسی را در این کشور را براساس یافته‌های مقدن زبان‌شناسی استوار کرد. رویکردی که الهام‌گرفته و متأثر از دانش زبان‌شناسی در نهادهای اکادمیک غرقی است. او زبان‌شناسی و دستور زبان فارسی را برخلاف آنچه پیش از آن مروج بود، از دستور نویسی متأثر از زبان عربی جدا کرد و رویکرد متفاوتی را برای

تشریح دستور زبان فارسی پیشنهاد کرد.

پیش از آن، دستور زبان فارسی، غالباً براساس نسخه‌بهرداری از دستور زبان عربی تدوین و تدریس می‌شد. محمدحسین یمین، با استدلال، نشان داد که زبان عربی اصلاً از خاوازه زبان‌های هندو-آریایی و هندو-ایرانی نیست و دستور نویسی فارسی، بر اساس

او همچنان نشان داد که دستور زبان، تابع گفتار و

نوشتمان مردم است و برخلاف تعریفی که دستور زبان را "علم درست‌گویی و درست‌نویسی" معرفی می‌کند، دستور زبان، خودش تابع گفتار مردم است و وظیفه دستور نویس، تشریح آگاهانه گفتار مردم است، نه تصحیح اشتباهات آنها.

ممکن است بزرگانی مانند عبدالrahمن جاوید، محمد رحیم الهام و استادان دیگر، قبل از محمدحسین

شورای متخصصان هرات با شاروالی هرات نشست مشورتی برگزار کرد

مدیریت فاضلاب شهری (کانالیزاپیون، آب‌های سطحی و فاضلاب).
فعال ساختن پروسه تصفیه فاضلاب شهری (در بایین آب کار آباد).

ایجاد شهرک‌های اقمار مطابق به تحقیقات انجام شده توسط پوهنتون فلورانس ایتالیا و ریاست شهر باری هرات.

ایجاد قبرستان‌های عمومی در بیرون از شهر.
برنامه‌های کوتاه‌مدت

جمع‌آوری زباله‌ها از کنار سرک‌ها.
داغ‌گیری و ترمیم سرک‌ها و حفظ و مرابت سرک‌ها.

ترمیم و بازسازی پارک‌های تفریحی به معیارهای بالا.

بازنگری در کرایه نخنامه‌های شاروالی و مصارف آن به پارک‌ها.

جلوگیری از ریختن آب‌های آشپزخانه و رستوران‌ها در جوی‌های شهری.

جلوگیری از حضور معتادان در جاده‌های اصلی و مهم شهر.

مسوده کردن اطراف مسجد جامع هرات بروی موتورها.
حل معضل دوکان‌های شاروالی در جاده چوبی و شمالی و دیگر نقاط شهر.

فعال ساختن جمع‌میازار توسط شاروالی هرات.
ایجاد شورای مشورتی شاروالی از افراد خبره.
کنترول ضعور کارمندان سرسیزی و تنظیف در وظایف‌شان.
کنترول قیمت بازار

اقای شهپیر از مسوولان شاروالی هرات خواست برای مدیریت درست شهری به تجربه و تخصص ارزش قابل شوند.

از سوی هم، حیات‌الله مهاجر فراهی شاروالی هرات از شورای متخصصان هرات برای ارایه راهکار ایزار قدردانی کرد و خواهان دوام همکاری ریس و اعضای این نهاد با شاروالی هرات شد.

شورای متخصصان هرات پیشنهادهای برای برنامه‌های کوتاه‌مدت و بلند مدت برای شاروالی این ولایت ارایه کرد:

برنامه‌های بلند مدت

تهییه و تطبیق ماستر پلان شهر (ماستر پلان آماده است و برای اخذ منظوری به وزارت شهرسازی فرستاد شده است).

تفکیک شهر قدیم و شهر جدید

ریس و اعضای شورای متخصصان هرات روز شنبه، ۲۱ حوت با شاروالی هرات و هیأت همراهش در مقبر این شورا دیدار کردند.

در این دیدار، شاروالی هرات خواهان مشوره‌های شورای متخصصان هرات، در قسمت مدیریت شهری و محیط زیست سالمتر شد و در مقابل اعضای شورای متخصصان نیز مشوره‌های شان را با شاروالی هرات در میان گذاشتند.

محمد رفیق شهپیر؛ ریس شورای متخصصان هرات در این نشست مشورتی بیان داشت، شورا به عنوان یک نهاد مستقل همواره حاضر بوده است که تجربه و تخصص اش را برای زندگی بهتر شهروندان کشور و پیوندن سیزیر توسعه در اختیار مسوولان قرار دهد و این فعالیت بعد از این نیز ادامه پیدا خواهد کرد.

دور سوم شماره ۱۶۳ - ۱۶۴ دلو و حوت ۱۴۰۰ خورشیدی

۱۲

حکومت داری خوب؛ پلی برا توسعه در افغانستان

نویسنده: فریبا اکبری

فرصت‌های خوبی برای تأمین عدالت اجتماعی، انکشاف متوازن، انجام خدمات اجتماعی به مردم، رفع مشواری‌های مردم، برچیدن گلیم فساد اداری، مدیریت عمومی، مسؤولیت پذیری و شایسته‌سالاری فراهم می‌گرد.

در این پژوهش سعی شده است بررسی نماید که چگونه حکومت داری خوب می‌تواند زمینه توسعه اقتصادی، سیاسی و اجتماعی را پس از فروپاشی نظام جمهوری فراهم سازد. اگرچه با توجه به جستجوی که من در فضای مجازی انجام دادم، پژوهشی با همین عنوان توانستم پیدا کنم، اما پژوهش‌های دیگری در رابطه به حکومت داری خوب در افغانستان صورت گرفته است که برمی‌گرد به نظام دوران جمهوریت و نقطه مشترک بیشتر این پژوهش‌ها تأکید بر جنبه سیاسی حکومت داری خوب و توسعه داشت.

یکی از این پژوهش‌ها تحت نام "حکومت داری خوب؛ تمرکز یا عدم تمرکز اداری بررسی تاثیر نظام اداری تمرکز و غیر تمرکز بر حکومت داری خوب در افغانستان" که از طرف شورای متخصصان هرات توسط هفت تن از استادان دانشگاه کشور صورت گرفته است، این پژوهش در سال ۱۳۹۵ چاپ شده است. از عنوان آن پیداست که بر جنبه سیاسی حکومت داری خوب توجه داشته است. و در این پژوهش دریافت شده که نظام سیاسی غیر تمرکز در افغانستان کارا تر است. اما در این مقاله می‌خواهیم راههای رسیدن به حکومت داری خوب که شامل جنبه سیاسی، اجتماعی و اقتصادی می‌شود و درجه قوام و پاگیری آن را با توسعه نشان دهیم و با استفاده از روش تحلیلی و تفسیری شکل‌گیری آن را در جامعه‌ی کشور افغانستان بستجیم.

اکامه مطلب در صفحه بعدی

می‌باشد، در حکومت داری خوب، بعضی موضوعات اساسی ملاک عمل قرار داده شده است، برای مثال: سازمان ملل مردم سالاری، مشارکت، برآبری، قانون محوری ارائه خدمات مطلوب به مردم، شفافیت، پاسخگویی، امنیت، صلح، مدیریت تعارض، ارتقای سطح آگاهی شهروندان و دولت الکترونیک را می‌بار

چکیده: بحث حکومت داری خوب بعد از جنگ جهانی دوم وارد ادبیات توسعه و دولت داری شده است، اما به مرور زمان این مفهوم تغییر یافت. در ابتداء مفهوم حکومت داری خوب جنبه اقتصادی داشت، اما رفته رفته در بسیاری از حوزه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی جای گستراند. این پژوهش به دنبال این است تا نشان دهد که چگونه حکومت داری خوب می‌تواند به توسعه در افغانستان کمک کند. در

این مقاله از روش تحلیلی-تفسیری با اتکا بر متابع در حوزه حکومت داری خوب و توسعه استفاده شده است.

در این پژوهش دریافت شده است که شاخص حکومت داری خوب می‌تواند که توسعه را در افغانستان رقم بزند. چنانچه در متن اصلی این پژوهش از شاخص‌های حکومت داری خوب که همان‌[شفافیت، پاسخگویی،

نیود فساد، عدالت، مشارکت و کارایی] است نام برده شده

است در بخش توسعه نیز اجماع نظر بر این است که توسعه علاوه بر اینکه بر میزان درآمد سرانه مردم می‌افزاید، دیگرگونی مثبت در نهادهای اجتماعی اقتصادی و سیاسی را نیز سبب می‌شود. از آنجاییکه نوع نظام در افغانستان تغییر خورده و با فروپاشی نظام قبلی بسیاری از بخش به شمول خدمات عامه، نظام اداری، سیاست و حتی نظام رسانه‌ی متتحول شده نیاز است که در همه بخش‌ها ابتداء پژوهش صورت گیرد و از پژوهش‌های انتقام شده برای بروز رفت از بحران موجود در افغانستان استفاده شود.

کلیدواژه‌ها: حکومت داری خوب، توسعه، کشورهای در حال توسعه، افغانستان

مقدمه

حکومت داری خوب بیانگر نقش در حال توسعه و تغییر حکومت‌ها در اداره جوامع و تغییر نگرش نسبت به کار کرد حکومت در جهان امروز

ادامه مطلب...
مبانی نظری

اگرچه مباحثی پیرامون حکومتداری خوب پس از جنگ جهانی دوم روی کار آمد و داشتمدن متفاوتی پیرامون آن نظریه پردازی گردید، اما داگلاس نورث و همکارانش را از مهمترین نظریه‌پردازان این حوزه می‌دانند. وی نظام حکومتداری را به طبیعی و نظم باز دستبندی کرده است که در نظام طبیعی شهروندان در استفاده از منابع و بیان نظرات محدود هستند، اما نظام دسترسی باز به شهروندان آزادی‌های بیشتری می‌دهد.

نورث و همکارانش بعد از معروفی دو نظام اجتماعی، فرآیند گذار از دولت طبیعی به نظام‌های دسترسی باز را مورد بحث قرار می‌دهند. فرآیند گذار چگونگی حرکت از یک نظام اجتماعی باثبات به نظام باثبات دیگر را توضیح می‌دهد. برای درک گذار از جوامع دسترسی محدود به جوامع دسترسی آزاد نورث و همکارانش فرآیندهای تغییر نهادی را مطرح می‌کنند که اجازه دسترسی به قالبهای سازمانی را برای غیر فرادستان فراهم می‌سازند (رودسری: ۱۳۹۹).

براساس تعریف برنامه‌ای عمران سازمان مل، حکمرانی خوب عبارت است از مدیریت امور عمومی براساس حکومت قانون، دستگاه قضایی کار آمد و عادلانه و مشارکت گسترده مردم در فرآیند حکومتداری، به عبارت دیگر هر اندازه حکومت قانون بیشتر و دستگاه قضایی کار آمدتر و عادلانه‌تر و میزان مشارکت در یک کشور بیشتر باشد، حکمرانی در آن کشور بهتر است (میدری، ۱۳۸۵: ۶۴).

حکمرانی در دنیاگی امروز به ویژه در کشورهای توسعه نیاقته از مباحث بسیار مهم در برنامه‌های کاهش فقر بشمار می‌رود. حکمرانی خوب موجب بهبود توزیع درآمد و برابری فرستاده می‌شود در سال‌های اخیر ثابت شده است که حکمرانی خوب با مرگ و میر کمتر و نزدیک باسوسایی بیشتر و درآمد سرانه بالا همراه است. حکمرانی خوب پیش شرط لازم برای کاهش سریع فقر است (ابراهیم‌پور و الیکی: ۱۳۹۵).

تحلیل و تفسیر

پیوستگی میان حکومتداری خوب

توسعه

از آنجاییکه مفهوم حکومتداری خوب گردد خورده با توسعه بنابراین حکومتداری خوب براساس تعریف بانک جهانی همان توسعه است و ماهیت آن چیزی نیست جز توسعه کشورها.

حکومت قانون: از زمان روی کار آمدن

امارت اسلامی بیشتر مردم به دلیل ترسی که

دارند خود را مستعد به رعایت دستوراتی می‌کنند

صدای کثت‌گرایی در جامعه بیشتر و توسعه اجتماعی در جامعه رقم خورد.

نبود فساد: فساد یکی از پدیده‌های شایع در سطح جهان است که از دبیاز و همزدای پیدایش نخستین شکل‌های دولت و حکومتداری وجود داشته است. بررسی‌های اقتصادی انجام شده در سال‌های اخیر به روشنی ثابت می‌کند که فساد یکی از مواد اصلی و مهم رشد اقتصادی است به نقل از اسکوپی (کردی و خدابرست، ۱۳۹۵).

توماس و همکارانش سه شرط لازم ایجاد فساد و تداوم آن را احتیاطی مجریان دولت، راهنمای اقتصادی و نهادهای ضعیف معرفی می‌کند. در طول یک دهه گذشته، طلالات قابل توجهی در مورد فساد صورت پذیرفته و توصیه‌ها و پیشنهادها به منظور کنترل آن هم افزایش چشم‌گیری داشته است. در سال ۱۹۹۸ سی و هشت کشور توسط کوانتسیون مبارزه با رسوخه خواری به رسیدت شناخته شدند. در سال ۲۰۰۷ تلاش‌های بانک جهانی علیه فساد راهنمایی استراتژی مشارکت گروهی در اداره و مبارزه با فسادگزار شد. دولت آمریکا همچنین بسترهای لازم خص فساد را برای کاهش فساد در اجرای قانون تحت اقدامات شیوه‌های فاسد خارجی راهنمایی کرد. این ابتکارات به وضوح نشان می‌دهد که دولتها و نهادهای بین‌المللی نگران فساد و تأثیر منفی آن بر کشورهای در حال توسعه هستند (اسکوپی و دیگان: ۴۶).

حکومتی را می‌توان خوب دانست که تواسته راههای اساسی را برای مبارزه با فساد و یا حداقل کاهش فساد در کشورش جستجو کند. چون فساد بی‌عدلیتی را در جامعه گسترش داده و زمانیکه بی‌عدلیتی گسترش یافته، امنیت اجتماعی صدمه می‌بیند.

در کشورهای جهان سوم از دلایل توسعه‌نیافرگی این جوامع خوانده شده است چنانچه سقوط نظام قبلی را بسیاری از آگاهان، ناشی از فساد گستردگی در دستگاه دولتی عنوان کردند.

مشارکت: مشارکت مجموعه‌ای از روکردها، رفتارها و روش‌های مختلف می‌دانند که به مردم اجازه می‌دهد خود کار ارزیابی، تحلیل و برنامه‌ریزی را انجام داده، خود تصمیم بگیرند که چه اقداماتی باید در این زمینه انجام داده و چگونه بر آن نظرات داشته و ارزشیابی کنند. آنچه در توسعه مهم است نگاه همه جانبه به همه مواردی است که بر زندگی بشر تأثیر می‌گارد و موضوعات را از فضای پیرامونش جدا نمی‌کند (ریاحی بور، ۱۳۹۱).

ادامه مطلب در صفحه بعدی

که از سوی حکومت اعلام می‌شود. اما نیاز است که در روند حاکمیت قانون ساختار منظمی

ممکن است که زورگویی‌های عدای و سرکشی جای رعایت قوانین و دستورات را بگیرد.

یکی از شاخص‌های مهم حکومتداری خوب حاکمیت قانون است که به منظور تحقیق موازنی مردم سalarی است. بدین لحاظ نظامی‌های سیاسی که دارای ویژگی‌های مردم سalarی هستند مستعد به گارگیری راهکارهای حکومتداری خوب می‌باشند. ویژگی‌های کلی نظامی‌های مردم سalarی حد قابل توجهی بستر حرکت به سوی نظام مردم سalar را فراهم خواهد کرد (فرآیند گذار و همکارانش، ۱۳۹۵).

با توجه به اینکه حاکمیت قانون نظر به جو اجتماعی و نوع جوامع تفاوت دارد، اما وجه مشترک نیز دارد. اینکه وجود حاکمیت قانون در جامعه باعث توسعه به ویژه توسعه سیاسی کشورها می‌شود.

در افغانستان با توجه به اینکه نظام نویا است، نیاز است یک ساختار منظم در بخش قضایی، اجرایی و قانون اساسی کشور بوجود آید. در غیر

این صورت حاکمیت قانون که همانا به توسعه می‌انجامد معنی خواهد داشت.

مفهوم عام به فرایندهای گفته می‌شود که شهروندان طی آن حاکمان را در قبال رفتار و عملکردشان مسؤولیت پذیر می‌کنند. این امر بیشتر از راه انتخابات انجام می‌شود. و به نماینده‌گان مردم در مجالس قانون گذاری اختیار می‌دهد که مدیران سیاسی و کارکنان دولتی را از راه سازو کارهای نظارتی و میزی پاسخگو نمایند. مدیران سیاسی نیز مأموران فروdest خود را از راه سلسه مراتب اختیارات و همچنین دادگاهها و محاکم اداری نیز مجریان را در برابر قانون پاسخ‌گو نگه میدارند (فقیهی، ۱۳۸۰: ۵۵).

پاسخگویی و شفاقتی بیشتر در بحث رسانه مطرح می‌شود که برای حکومتداری خوب و توسعه یک ختم است.

شفاقتی را می‌توانیم بگوییم که گره محکمی خورده است را رسانه‌ها. آنچه که ماد در حال حاضر در کشور شاهد هیستم که رسانه زیادی در کشور مسدود شده و یا خبرنگاران شان از کشور خارج شده‌اند. برای حکومتداری که وجود شفاقتی در آن حتم است. حضور رسانه‌های کشتگرها نیز مهم است. بدین لحاظ امارت اسلامی در نخست باید به خبرنگاران اطمینان دهد که تهدید علیه امنیت جانی شان وجود ندارد و در قدم بعدی سعی کند که با حمایت مالی رسانه‌ها را سرپا نگهادارد تا این طور وجود نمی‌کند (ریاحی بور، ۱۳۹۱).

آنچه از بحث بالا قابل برداشت می باشد، این است که مشارکت مردمی و جدایی از تک نظری در تصمیمات حکومتی باعث می شود که میان دولت و ملت اعتمادسازی شود و زمانی که رابطه میان این دو تحکیم پخشیده شود، نمودار است که رشد اجتماعی، اقتصادی و سیاسی را در بی خواهد داشت.

عدالت: عدالت مفهومی است که بسیاری از کشورهای در حال توسعه آن را شعار داده‌اند، اما کمتر جوامع به آن باور داشتند و آن را مزاعات کردند. این تبعیض و عدم عدالت از نبود برایری جنسیتی و سنت‌های دست و پاگیر در جامعه گرفته تا توزیع نا- اجتماعی را در بر می‌گیرد. البته که نمی‌توان رابطه بین عدالت و بلند رفتن گراف توشح و عدم رضایت اجتماعی که مورد بی عدالتی قرار گرفته‌اند را نادیده گرفت. چون به هر میزان که دسترسی عده‌ای به منابع قدرت و ثروت مکثر باشد میزان ناراضیتی آنان از گروههای فرا دست و نظام حاکم بیشتر شده و سبب ایجاد اخلاقی و خشونت در جامعه می‌شود. نمونه‌ی آن بلند رفتن گراف ادمیرالی زدیمهای مسلحانه و تظاهراتی خشنوت‌آمیز است که در جوامع مختلف به شمول افغانستان شاهد آن بودیم، و اگر این دوند ادامه پیدا کند مسلم است که جلو توسعه را می‌گیرد.

پس از دانشمندان علوم اجتماعی و سیاسی نبود
منابع را علل عدم دسترسی مردم فقیر به منابع
نمی دانند، بلکه توزیع نابرابر و عدم کنترل و
نظارت درست توزیع منابع را عامل عده قدر
مانند، عده، عنوان، ص. کنند.

در چهانی که مملو از متابع دارایی و فن اوری است، مسلمان فقر جهانی حاصل کوده‌نشست. فقر فراگیر و نابرابر شدید ویژگی بارز چشم‌انداز اجتماعی عاصر در سلطح جهانی است. نهاد قدرتمند حکومت جهانی این وضعیت را تهدید باقوه برای نظام جهانی می‌دانند. در روز دهم جنوری سال ۲۰۰۰ سورای امیت سازمان ملل متعدد به عنوان مهمترین ساختار این سازمان، نشستی ترتیب داد تا مباحث امنیتی را مورد بررسی قرار دهد و به مسئله انتشار و پروس اینز در افريقا بپرداز. تاکید این نشست کاملاً متفاوت از نگرانی متفاوت از نگرانی های امنیتی سایق این سورا^۱ که عمده اسلام تهدیدات نظامی برای نظام منطقه و جهان محسوب می‌شد بود.^۲ (تomas، ۱۳۷۴: ۲۲۹).

بریزی و پردازشی مهندسی ساختمانی خوب است با این
آن است که هنرهای و سازمان‌های
تصمیم‌گیرنده همیشه نیازهای مردم را مد نظر
داشته باشند و از مناقع موجود به صورت کارا
استفاده نکنند. مفهوم کارایی در ارتباط با
حکمرانی خوب به معنی استفاده پایدار از منابع
طبیعی و حفاظت از محیط زیست نیز خواهد بود؛
لذا موضوع بهترین استفاده از منابع با حکمرانی
ارتباط مستقیم دارد (کرجی، ۱۹۹۶: ۳۹۶-۱۰۹).
(۱۵۸)

معنای

- واقعی آن باید مبتنی بر حاکمیت قانون استوار باشد، نه روابط و مصالح شخصی یا گروهی و جریانی.
- تطبیق قانون، اکشاف متوازن و رفع تبعیض عدالت اجتماعی دغدغه عمدۀ نظام باشد و آنرا در عمل اجرا نماید.
- نظام امارت اسلامی حضور زنان را در فعالیت مختلف اجتماعی، اقتصادی و سیاسی پذیرا باشند و در مقابل آن مقاومت نکنند.
- رسانه‌ها باید مستقل باشد تا بتوانند که در قسمت شفاقتی نقش خود را به گونه‌ی درست به انجام برسانند.

١٤

- ۱- ابراهیم پور، حبیب، الیکی، فهیمه (۱۳۹۵). کنفرانس بین المللی نخبگان مدیریت، تهران.

۲- اسکوپی، سید محمد سدری و دیگران (۱۴۰۰). رایطه فسد و سرمایه انسانی در کشورهای منتخب عضو کنفرانس اسلامی با سطح توسعه انسانی متوسط و ضعیف، فصلنامه اقتصادی کاربردی، سال دهم، شماره ۳۲ و ۳۳.

۳- فقیهی، ابوالحسن (۱۳۸۰). ظلم‌های پاسخگویی در بخش دولتی: دیدگاه تطبیقی؛ فصلنامه مدیریت، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران.

۴- فرهمند، نصیراحمد و همسکاران. (۱۳۹۵). حکومتداری خوب؛ تمرکز یا عدم تمرکز اداری، شورای متخصصان هرات، چاپ ستاره نقره‌ای.

۵- توماس، کارولین (۱۳۸۲). حکومت جهانی، توسعه و امنیت جهانی، مترجم: مرتضی بحرانی، پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران؛ چاپ اول.

۶- گرجی، محمد رضا (۱۳۹۵). حکومتداری و حکمرانی خوب، فصلنامه چالش‌های جهان، سال سوم، شماره اول.

۷- میدری، احمد (۱۳۸۵). مقدمه‌ای بر نظریه حکمرانی خوب، فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، سال ششم، شماره ۲۲.

۸- ریاحی پور، مجید (۱۳۹۱). مشارکت چیست؟ قابل دسترس: <http://majidtirband.blogfa.com/post/۴۶>

لوك مونتانيه

از کاشفان اچ آی وی در ۸۹ سالگی درگذشت

بیماری ایدز است.
اختلاف بر سر این موضوع که چه کسی
ابتدا اچ آی وی را شناسایی کرد برای سال‌ها
موضوع بحث‌های داغ بود.

گالو در سال ۱۹۹۱ اذعان کرد که ویروسی
که او شناسایی کرد پک سال قبل از مؤسسه
پاستور به دستش رسیده بود و این دو در
سال ۲۰۰۲ به طور علیٰ موافقت کردند که
تیم مونتانيه ابتدا ویروس را کشف کرد، اما
این گالو بود که ابتدا نقش آن در ایجاد
ایدز نشان داد.

مونتانيه و باره-سینوسی در سال ۲۰۰۸
- در کنار هارالد زور هازن به خاطر
تحقیقاتش در زمینه سرطان گردن رحم
- برنده جایزه نوبل شدند. کمیته نوبل در
اقدامی جنجالی از رابرت گالو نام نبرد.

مونتانيه در سال ۱۹۳۲ در شهر شابریس در
مرکز فرانسه متولد شد و در سال ۱۹۵۵ کار
در انجمن علوم پاریس را شروع کرد.

او در سال ۱۹۷۲ به مؤسسه پاستور رفت و
بعد از کار به روی ویروس اچ آی وی هدایت
این مؤسسه را به عهده گرفت. او بعداً در
سال ۱۹۹۷ در کوئینز کالج نیویورک مشغول
به کار شد.

آنها توانستند اچ آی وی را در گره‌های
لنفاوی یک بیمار مبتلا به ایدز جدا کنند و
خبر این کشف را در سال ۱۹۸۳ در نشریه
"ساینس" چاپ کردند.

لوك مونتانيه وپروس شناس فرانسوی که از
کاشفان اچ آی وی (وپروس نقص ایمنی
انسانی) به حساب می‌آید در سن ۸۹
سالگی درگذشته است.

او در سال ۲۰۰۸ به خاطر تحقیقاتش برای
شناسایی وپروس عامل ایدز به طور مشترک
از برنده‌گان جایزه نوبل شد.
او به خاطر آن دستاوردهای سنتایش قرار
گرفت، اما در سال‌های اخیر به دلیل
ادعاهای غیرعلمی در مورد اوتیسم و
کووید-۱۹ - مورد انتقاد قرار گرفت.

به گزارش یک روزنامه محلی او روز
سه شنبه در محله نوبی-سوق-سن در
حومه پاریس "درحالی که فرزندانش
دور او حلقه زده بودند" درگذشت.
این وپروس شناس ابتدا در اوپل دمه
۱۹۸۰ کار به روی وپروس اچ آی وی را شروع
کرد، زمانی که در مؤسسه پاستور فرانسه
کار می‌کرد.

مونتانيه و تیم او، از جمله فرانسواز باره-
سینوسی که بعداً با او برنده جایزه نوبل
پرشکی شد، نمونه بافت‌های بیماران مبتلا
به علائم مرموزی را مطالعه کردند.

لوازیت ناخ فقر و بیکاری

نویسنده: ارغوان

استقلال سیاسی بمانیم. آواره و سرگردان کشورهای همسایه شدند و زنان آنچه در افغانستان رخ داد به همه نشان داد که خسروشی و کارمند و سپریست خانواده به دست فروشنی و رنگ کردن بوت به کبار سرکها روی آوردن، دختران ما محروم از تحریص شدند، بر کودکان کار و نکدی گران خیابان‌های شهرهای ما افزوده شد. هزاران خانواده خصوصاً آنلی که اعضای فاعلین شان در نیروهای امنیتی و نظامی کار می‌کردند به چنگال فقر و عقب‌ماندگی نجات دهد، طوری که امروزه نه تنها نیروهای امارت اسلامی که از جمله گروههای شبه نظامی مختلف به شمار می‌رفتند مجلد به قدرت دست یافتن، بلکه گروههای تندرو دیگر نیز در افغانستان عرض اندام نمود و ریشه‌های فقر و بدیختی مردم افغانستان نیز از بین نرفت.

حال بر ماست تا از تحولات سیاسی اقتصادی پیش آمده در کشور بیاموزیم و آگاه شویم که هیچ ابر قدرت جهانی و هیچ قدرت بیرونی دیگر و هیچ حاکمیت دست نشاندهای برای کشور ما که دولتمردان آن به دنبال تأمین منافع بیرونی‌ها اعم از کشورهای منطقه و در مقابل همسایه‌ها و چهایان دراز است. جهان باشند و هیچ حاکمیت دیگر به از بین بردن فقر و عقب‌ماندگی و پیشرفت آبادانی افغانستان و مردم آن نمی‌اندیشند و این همیشه مردم عوام و توده‌های کشورهای عقب‌مانده هستند که زیر بار چینن تغییر و تحولات و بازی‌های پلید سیاسی قدرت‌مندان و سرمایه‌داران داخلی و خارجی جان می‌دهند.

آواره و سرگردان کشورهای همسایه شدند و زنان معلم و کارمند و سپریست خانواده به دست فروشنی و رنگ کردن بوت به کبار سرکها روی آوردن، دختران ما محروم از تحریص شدند، بر کودکان کار و نکدی گران خیابان‌های شهرهای ما افزوده شد. هزاران خانواده خصوصاً آنلی که اعضای فاعلین شان در نیروهای امنیتی و نظامی کار می‌کردند به چنگال فقر و عقب‌ماندگی نجات دهد، طوری که امروزه نه تنها نیروهای امارت اسلامی که از جمله گروههای شبه نظامی مختلف به شمار می‌رفتند مجلد به قدرت دست یافتن، بلکه گروههای تندرو دیگر نیز در افغانستان عرض اندام نمود و ریشه‌های فقر و بدیختی مردم افغانستان نیز از بین نرفت.

۲۰ سال حاکمیت آلوه به فساد باعث شد تا به طور سیستماتیک و ساختارمند تمکز قدرت و ثروت در تاصحاب عده‌ی محدودی باشد، دولت فاسد پیشین و حلقه‌ی اداری (کابینه، پارلمان و سایر ادارات دولتی) در سطح مرکز و ولایات و بخش‌های خصوصی وابسته به آن تمام اهداف و برنامه‌های شان حول محور قدرت‌طلبی و ثروت‌اندوزی می‌چرخید به شکلی که در تبعیجه زد و بندهای قدرت‌خواهی و سیاست‌شان، منافع ملی را تاییده گرفته و زندگی مردم افغانستان را به وظه نابودی کشاندند و باعث گردیدند تا اوضاع کشور به جایی کشیده شود که تاریخ یکبار دیگر در سرزمین ما تکرار شود و زمینه را برای تامل مردم افغانستان فراهم ساختند.

حدود ۶ ماه می‌شود که تکله‌ی عظیم مردم کشور ما زیر بار مشکلات بجا مانده از حاکمیت فاسد گذشته و مشکلات جدیدی که در نزخ مواد غذایی و سوختی است. مردم نیازمند و فقیر ما همچون گذشته چشم به راه رسیدن میان آمده، با بصران و فشار اقتصادی دست و پنجه نرم کنند و متجمحل فشارهای سخت و روحی و روانی گردند.

در طول این چند ماه بسیاری از نیروهای انسانی جوان، متخصص و تحصیل کرده‌مان مجبور به ترک کشور شدند، بسیاری از زنان و مردان از کار بیکار گشته و خانه نشین شدند. فقر و گرسنگی به سرعت در میان مردم شیوع یافت تا جایی که مردان بیکار شده از راههای غیر قانونی با تقبل خطرات فراوان برای کار

والے هرات:

امضای پیمان دوچه شروع یک فتح بود

مراسم تجلیل از:

دهم حوت سال روز پیمان پایان اشغال در نتیجه مذاکرات
امارت اسلامی افغانستان با ایالات متحده امریکا در دوچه قطر

بر افغانستان حمله کرده و ارزش‌های مردم را زیر پا کردند.

این مراسم با حضور مولانا نور احمد اسلام جار والی ولايت هرات، مولانا نعيم الحق حقاني فرهنگ، مولوي حييات الله مهاجر فراهی شارواول هرات، مولوي عزيز الرحمن رئيس امر به معروف و نهی از منکر، مولوي محمد نور رحماني امام و نائب خطيب مسجد جامع بزرگ هرات، کارمندان ادارات دولتي و اقشار مختلف در سالون «استاد نور احمد کريمي» اطلاعات و فرهنگ هرات گرامي داشتند.

پیمان دوچه در اوخر سال ۱۳۹۸ میان امریکا و طالبان امضا شد و بر اساس این پیمان، امریکا تعهد سپرده بود که تا ماه می ۲۰۲۱ نیروهایش را از افغانستان ببرون کند. به این ترتیب آخرین سرباز نیروهای امریکایی به تاریخ ۳۰ اگست سال ۲۰۲۱ افغانستان را ترک کرد.

وی افزود که مذاکرات دوچه، بینش جهانی را نسبت به ایر قدرت‌ها تغییر داد و این که ابرقدرتی مثل آمریکا هیچ وقت چیزی بنام ترس و شکست را نمی‌پذیرد، تغییر کرد.

با این حال، مولانا نعيم الحق حقاني رئيس اطلاعات و فرهنگ هرات درباره پیروزی مردم افغانستان گفت که همه مردم در گوشش و کنار کشور در برابر اشغال آمریکا، پا بر همه و شجاعانه دست به دست هم داده و در برابر آمریکا ایستادند و آن ابرقدرت را شکست دادند و هرات

باستان در تمام پیروزی‌های سرنوشت ساز افغانستان، در طول تاریخ سهم فعال و بزرگی داشته است.

مولانا نور احمد اسلام جار والی هرات در حالی که مراسم تجلیل از دو سالگی پیمان دوچه سخنرانی می‌کرد گفت که امضای پیمان دوچه شروع یک فتح بود. مقام ولايت هرات با نشر خبرنامه‌ای در این مورد به نقل از والی هرات نوشت که امروز وطن ما در امنیت کامل و آزادی در برتو ارزش‌های اسلامی و ملی به سر می‌برد و پیمان نشان داد که افغان‌ها نه تنها در میدان جنگ بلکه در میدان مذاکره نیز موفق‌اند. به نقل از این مطلب، والی هرات با مخاطب قرار دادن شهروندان کشور، پیام اش را این گونه بیان کرد که از فتح بزرگ و دست‌آورد بزرگی که شنیده نمی‌شود که در فلان منطقه چند افغان جان باخته و جای تخرب شده، حمایت کنیم، وظیفه‌ای همه است به عنوان افغان‌ها، دیگر به دنبال خارجی‌ها نروید، بیایید در کشور خود و دست به دست هم داده، وطن را آزاد و آباد سازیم.

برنامه حشر عمومی پاک کاری در شهر هرات راه اندازی شد

زاده رئیس خدمات تخصصی و مسلکی شاروالی از شهروندان خواستند تا برای حفظ محیط زیست سالم خود در این پروسه سهیم گردیده و شهر خویش را پاک نگه دارند.

گفتگیست که در این برنامه حدود ۵۰۰ نفر و ۵۰ عراده وسایط به همکاری تنظیف خصوصی برای پاک کاری کامل و انتقال زیالهها در ۱۵ ناحیه شهر به کار گرفته شده است.

به نقل از دفتر مطبوعاتی والی هرات، حیات الله مهاجر فراهی شاروال هرات هدف از راهاندازی این برنامه را پاکی و صفائی شهر، احترام گذاشتن به محیط زیست، و نهادینه کردن فرهنگ شهرنشینی عنوان نموده و از همه شهروندان خواست تا در قسمت پاکی و صفائی آن همگام با مسئولان اداره شاروالی باشند.

از سویی هم، استاد محمد جاوید میار رئیس حکومت داری شهری و عبدالله قاضی گذرا، رئیسی شوراهای و همه کارمندان این اداره برای پاک کاری کامل سطح شهر و نواحی پانزده گانه راه اندازی شد.

مقام ولایت هرات نوشت که نور احمد اسلام جار والی هرات، ضمن ستایش از راهاندازی و ابتکار برنامه حشر عمومی از سوی مسئولان اداره شاروالی افزود؛ پاک سازی شهر و خانه وظیفه شرعی و انسانی بوده و همه شهروندان باید در صفائی آن در کنار مسئولان اداره شاروالی باشند.

شماری از مریضان به مواد مخدر در هرات صحت یاب شدند

مواد خوارکی، لباس دوا داده شده است.
گرفتند و افزود که اداره محلی هرات برنامه
دارد که ماهانه تا حدود ۱۰۰ نفر از
مریضان مواد مخدر را معالجه و به
خانواده‌های شان تسليم نماید.

با این حال، رئیس مبارزه با مواد مخدر
می‌گوید که این مریضان مدت دو ماه
شهرک رفته و مصروف کار شوند.
بر اساس این مطلب، رئیس دفتر مقام
ولایت از جامعه جهانی می‌خواهد که با
زارعین که در افغانستان کشت کار دارند
همکاری شود تا کشت بهتری بدیل کشت
مواد مخدر برای شان داده شود تا از
افزایش جوانان به مواد مخدر جلوگیری
شود.

این درحالیست تعدادی از مریضان مواد
مخدر در کشور وجود دارد که بعد از ترک
به دلیل بیکاری دوباره به مواد مخدر
روی می‌ورند.

دفتر مطبوعاتی والی هرات نوشته
است که برنامه تحت نام زنده‌گی مجدد
در داخل محبس هرات با حضور داشت
نماینده مقام ولایت، رئیس مبارزه با مواد
مخدر هرات برگزار شد تعدادی از مریضان
معتاد به مواد مخدر صحت‌یاب و به
آغوش خانواده‌های شان برگشتاده شدند.

تحت تداوی در داخل محبس هرات
مواظبت شدند، در طی دو ماه برایشان

به نقل از این مطلب، در این برنامه
مریضان مواد مخدر که چند ماه پیش از
سطح شهر جمع آوری شده بودند معالجه
و به آغوش خانواده‌های شان برگشتند.

در این مطلب آمده که مولوی محمد نور
رحمانی رئیس دفتر مقام ولایت هرات
گفت که امروز نزدیک به ۱۰۰ تن از
مریضان دچار مواد مخدر شفاء یافته و به
آغوش خانواده‌های شان برگشتند و نیز از
طرف فamilی‌های شان مورد استقبال قرار

یک تحقیق نشان می‌دهد که سبزیجات به تنها برای کاهش خطر قلبی کافی نیستند

آنها همچنین حاوی فیبر هستند که می‌تواند به حفظ سلامت روده، جلوگیری از مشکلات گوارشی و کاهش خطر ابتala به سرطان روده کمک کند.

آنها می‌توانند به کاهش خطر بیماری قلبی، سکته مغزی و برخی سرطان‌ها کمک کنند. میوه‌ها و سبزیجات به یک رژیم غذایی سالم و معادل کمک می‌کنند.

و معمولاً چربی و کالری کمی دارند (به شرطی که آنها سرخ نکنید یا در روغن زیاد تفت ندهید). سایر مختصمان می‌گویند اندازه‌گیری میزان و نوع غذاهایی که افراد طی سالیان متعدد می‌خورند به منظور بررسی تأثیر آنها بر خطر بیماری ممکن است با خطا همراه باشد.

پروفسور چنت کید، از دانشگاه لیدز، گفت: متأسفانه باید در قابل اعتماد بودن یافته‌های متوجه شده از سوءالات ساده از افراد در مورد مواد غذایی که می‌خورند، شک کرد.

در نتایج این تحقیق که در فراتریز این نیوتورپشن (ionFrontiers in Nutritio) منتشر شده، آمده است که خطر قلبی در افرادی که مقدار زیادی سبزیجات خام مصرف می‌کنند ممکن است کاهش یابد زیرا پختن سبزیجات مواد غذایی مهم آن مانند ویتامین ث را لزین می‌برد.

روغن‌ها و چربی‌های موردن استفاده در پخت و پز نیز ممکن است باعث افزایش مصرف سدیم و چربی‌ها شود که از عوامل خطر شناخته شده برای مشکلات قلبی هستند.

افرادی که از رژیم غذایی سرشوار از سبزیجات استفاده می‌کنند ممکن است کالری و چربی کمتر و در میان حالت ویتامین‌ها و آنتی اکسیدان‌های بیشتری مصرف کنند که این امر می‌تواند از اسیب به سلول‌ها جلوگیری کند.

درصد کمتر است، محققان گفتند که همه اینها را می‌توان با عوامل دیگری توضیح داد.

این عوامل شامل سبک زندگی افراد، به عنوان مثال، اینکه آیا سیگار می‌کشیدند و چقدر الکل می‌نوشیدند و همچنین شغل درآمد و رژیم غذایی کلی آنها بود. این تحقیق شواهدی مبنی بر "آخر محافظتی مصرف سبزیجات" بر تعداد دفاتر بروز مشکلات قلبی و گردش خون پیدا نکرده است.

دکتر بن لیسی، از دانشگاه آکسفورد، گفت: "این یک برسی مهم برای درک علل رژیم غذایی مرتبط با بیماری قلبی عروقی است."

اما پروفسور نوبید ستار در دانشگاه گلااسکو، گفت: "شواهد خوبی" وجود دارد که نشان می‌دهد خود روزانه از این تغییرات خطر شناخته شده کاهش وزن و بهبود سطوح عوامل خطر شناخته شده برای بیماری قلبی کمک کند.

او گفت که تغییر این طالعه قابل بحث است و نایاب توصیه‌های گستره برای خود روزانه این تغییرات در عده میوه و سبزیجات در روز را تغییر داد.

او گفت: بسیاری که در بریتانیا زندگی می‌کنند، متأسفانه در این امر کوشاهمی می‌کنند و باید کارهای بیشتری برای تغییر مردم به مصرف بهتر سبزیجات انجام شود.

یک تحقیق بزرگ در بریتانیا نشان می‌دهد که سبزیجات ممکن است برای ما مفید باشند، اما خودن مقدار زیادی از آنها بعید است خطر حمله قلبی یا سکته مغزی را کاهش دهد.

به گفته محققان، اینکه چه چیز دیگری می‌خوریم، چقدر ورزش می‌کنیم و کجا و چگونه زندگی می‌کنیم ممکن است تأثیر بیشتری داشته باشد.

محققان در عین حال تأکید می‌کنند که یک رژیم غذایی معادل به کاهش خطر ابتala به بسیاری از بیماری‌ها از جمله برخی سرطان‌ها کمک می‌کند.

صرف حداقل پنج وعده میوه و سبزیجات در هر روز توسط مشاوران بهداشتی از جمله سازمان بهداشت و درمان بریتانیا توصیه می‌شود.

در این مطالعه که توسط دانشگاه‌های آکسفورد و

بریستول و دانشگاه چنی هنگ کنگ کنگ انجام شده، از

قریباً ۴۰۰ هزار نفری که در این تحقیق شرک

کردند، خواسته شده بود تا پرسشنامه‌ای را درباره

رژیم غذایی خود پر کنند، از جمله مقدار سبزیجات

پخته شده و خامی که هر روز خورده‌اند.

به طور متوسط، مردم گفتند که روزانه دو قاشق غذاخواری سبزی خام، سه قاشق غذاخواری سبزی پخته و در کل پنج قاشق

غذاخواری سبزیجات می‌خورند.

پس از آن وضعیت سلامت آنها و هر گونه مشکل

قلبی که منجر به درمان در بیمارستان یا مرگ شود،

طی ۱۲ سال اینده پیگیری شد.

رژیم غذایی سرشوار از فیبر

اگرچه خطر مرگ ناشی از بیماری‌های قلبی عروقی برای کسانی که بیشتر سبزیجات مصرف

می‌کنند، به ویژه آنها که مقدار زیادی

سبزیجات خام مصرف می‌کنند، در مقایسه با

افرادی که کمترین مصرف را دارند، حدود ۱۵

زنان هرات تولیدات دستی شان را به نمایش گذاشتند

هرات برگزار شده است. دولت خوستار برابر کردن زمینه‌ی فرآورده‌های دستی زنان در بازارهای بین‌المللی هستیم، چون این‌طوری به درآمد خانواده و درآمد ملی افزوده می‌شود".

مسوولان برگزارکننده در صحبت با تخصص گفته‌اند، قرار است که این نهاد به همکاری نهادهای دیگر فرآورده‌های دستی زنان را در نمایشگاه‌های خارج از کشور نیز در معرض دید قرار دهد.

سید ابراهیم شیوه، مسوول بازاریابی پروژه صنایع دستی ساخت افغانستان مؤسسه ودان ابزار می‌دارد، این دومنی نمایشگاه صنایع دستی است، اما وی اضافه کرد، همین کمتر شده است، که در چند ماه قبل محصولات اش نسبت به چند ماه پیش کمتر شده است، اما وی اضافه کرد، همین که در چند ماه گذشته شاهد گشایش دو نمایشگاه تولیدات دستی زنان بودیم، ما را به فعالیت در اجتماع بیشتر امیدوار ساخته بین‌المللی نیز به فروش برسانیم.

این صحبت‌ها در حالی بیان می‌شود که این روزها، بسیاری از سازمان‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی محدودیت بین‌المللی و فعالیت حقوق زن در کشور خواهان حضور بانوان در عرصه‌های مختلف اجتماع در افغانستان هستند.

دولت خوستار برابر کردن زمینه‌ی فرآورده‌های دستی زنان در بازارهای بین‌المللی هستیم، چون این‌طوری به درآمد خانواده و درآمد ملی افزوده می‌شود".

نذریه کمالی یکی دیگر از اشتراک‌کننده‌گان این برنامه تأکید می‌کند که فروش نذریه کمالی یکی دیگر از اشتراک‌کننده‌گان این برنامه تأکید می‌کند که فروش لطیفه جاغوری که صنایع گل‌دوزی اش را در این نمایشگاه در معرض دید قرار داده است بیان می‌کند، روی صنایع که امروز می‌بینید یک ماه کار کردم و امیدوارم که مردم نیز با توجه به زحمتی که می‌کشیم این تولیدات را خریداری کنند.

لطیفه صنعت‌کار که چهارده سال می‌شود در این پخش فعالیت می‌کند می‌گوید: "فروش محصولات ما نسبت به گذشته کمتر شده همین موضوع روی درآمد ما تأثیر منفی گذاشته است از این نمایشگاه به همکاری دفتر ودان در

برای اولین بار یک فرد قطع نخاع شده توانست راه برود

به پا منتقل می‌کنند. صدمه دیدن این اعصاب در اثر جراحت در مواردی باعث معلویت می‌شود.

در مورد میشل هیچ سیگنال از مغز به پا نمی‌رسد چون نخاع کاملاً قطع شده است. اما وسیله نصب شده در ستون فقرات مستقیماً به پاها سیگنال می‌دهد که امکان راه رفتن را فراهم می‌کند. اما این فقط وقیعه ممکن است که دستگاه روشن باشد.

تاکنون ۹ نفر تحت این عمل قرار گرفته‌اند و توانایی حرکت پیدا کرده‌اند. هیچ کس از آنها از این وسیله برای راه رفتن برای کارهای روزمره استفاده نمی‌کند، چون در این مرحله هنوز خیلی بیچیده است. در عوض از آن برای تمرین راه رفتن استفاده می‌شود که ورزشی برای عضلات و بهبود سلامت است و اغلب به مقدار خیلی کمی توانایی حرکت را احرا می‌کند.

پروفسور گریگوری کورتن، سرپرست تیمی که این فناوری را در دانشگاه پلی تکنیک فدرال لوزان ساخته، می‌گوید هنوز راه درازی باقی مانده تا از آن برای راه رفتن افراد معلول برای امور روزمره استفاده شود.

او گفت: "این یک درمان برای جراحت نخاعی نیست. اما گام مهمی برای بهبود کیفیت زندگی بیماران است. ما بیماران را توانمند می‌کنیم. به آنها امکان سربا ایستادن و براشتن گام‌هایی را می‌دهیم. این کافی نیست. اما یک بهبود قابل توجه است."

درمان نیازمند بازتولید نخاع احتمالاً با کمک سلول‌های بنیادی خواهد بود که هنوز در مراحل ابتدایی تحقیق است. پروفسور کورتن معتقد است که در اینده امکان استفاده همزمان از فناوری او با معالجات بازیابی عصی وجود خواهد داشت.

شود. هرگز بازپروری را کنار نگذاشتیم. می‌خواستیم این مشکل را حل کنم."

سرعت بهبودی میشل پروفسور جاسلین بلاک از مرکز تحقیقات علوم اعصاب (ال ان تی ام) در دانشگاه

مردی که به دلیل قطع نخاع قادر به حرکت نبود به لطف نصب دستگاهی توسط محققان در سوئیس موفق شده است دوباره راه برود. گفته می‌شود این اولین بار در جهان است که کسی که چار قطع نخاع کامل شده دوباره امکان حرکت یافته است. نتایج این مطالعه در نشریه "نیچر مدیسن" چاپ شده است.

میشل روکاتی پنج سال قبل در تصادف با موتور معلول شد. نخاع او کاملاً قطع شد و هیچ حسی در پاهایش نداشت. اما بعد از نصب یک وسیله الکتریکی (ایمپلنت) که طی عمل جراحی در ستون فقرات او نصب شده حالا قادر به راه رفتن است.

محققان تأکید می‌کنند که این یک درمان برای جراحات نخاعی نیست و این فناوری هنوز بیچیده‌تر از آن است که در زندگی روزمره به کار گرفته شود، با این حال از آن به عنوان یک گام بزرگ در بهبود کیفیت زندگی باد می‌کنند.

من در آزمایشگاهی که این دستگاه را نصب کرده با میشل دیدار کردم. او گفت که این فناوری "برایم یک موهبت است". "بلند می‌روم، بیاده هر جا می‌خواهم می‌روم، می‌توانم از پله‌ها بالا یا پایین بروم - تقریباً یک زندگی نرمال است."

البته بهبود حال میشل فقط به لطف فناوری نیست.

این جوان ایتالیایی اراده‌ای فولادین دارد. او می‌گوید از لحظه‌ای که حاده برایش اتفاق افتاد، مصمم بود برای دادکتر بهبودی تلاش کند. "من بوسی می‌کدم، می‌دویم و در باشگاه برای تناسب اندام ورزش می‌کرم. اما بعد از حادثه، دیگر قادر به انجام کارهایی که عاشقان هستم نبودم، اما اجازه ندادم روحیه‌ام خراب

کارگاه آموزشی

(راه کارهای حفظ کارکنان سازمان در شرایط بحرانی) در شورای متخصصان هرات برگزار شد

شورای متخصصان هرات به سلسله برنامه های قبلی خود، این بار کارگاه دو روزه ای تحت نام (راه کارهای حفظ کارکنان سازمان در شرایط بحرانی) را برای آلاقمنداند این دوره برگزار کرد.

این کارگاه با توزیع تصدیق نامه برای پیش از ده تن از اشتراک گنندگان پایان یافت. مسوولان شورای متخصصان هرات هدف از راه اندازی این کارگاه آموزشی را بلند بردن سطح آگاهی سازمان های داخل کشور برای حفظ کارمندان و عبور از شرایط بحرانی می دانند.

محمد رفیق شهری؛ ریس شورای متخصصان هرات بیان می کند، از آنجاییکه تعدادی از کارکنان سازمان ها از کشور بیرون شده اند، بنابراین نیاز است که راهکاری برای حل این مشکل سنجیده شود و آگاهی دهی تخصصی و علمی می تواند یکی از این راهها باشد. ریس شورای متخصصان هیچ جان افزود امید است که این کارگاه بتواند به حفظ نیروهای ادارات در داخل افغانستان برای ادامه روند کاری توسعه کارساز باشد.

از سوی هم شماری از اشتراک گنندگان از برگزاری این گونه دوره های آموزشی ابراز خرسندی می کنند و بیان می دارند که دوام این گونه برنامه ها درجهت رشد و توسعه جامعه سودمند خواهد بود.

عبدالغفاری رحمانی وردک که مدیر یکی از شرکت های صنعتی در هرات است می گوید: "هدف من از اشتراک در این برنامه این است که سازمان مبرمی به چنین آموزش ها دارند، تحولات اخیر در کشور باعث شد که ما تعدادی از کارکنان خود را از دست بدیم، با اشتراک در این کارگاه امیدوارم به راه کاری دست پیدا کنم که بتوانم نیروی انسانی را در شرکت حفظ کمیم".

اسدالله یکی دیگر از شرکت گنندگان است که ابراز می دارد، حفظ کارکنان یک سازمان به ویژه در شرایط بحرانی از آموزه های است که شاید خلیل از نیازهای کشوف مان با آن آشنا نباشد، بنابراین نیاز مبرم جامعه است که در شرایط کنونی چنین برنامه هایی برگزار گردد از سوی هم، نذیر احمد سید میریت تجارت که مسؤولیت تدریس این کارگاه آموزشی را به دوش داشت گفت: تغییر نظام کنونی باعث شد که شماری از سازمان ها بسته و در تعدادی از سازمان ها نیروی انسانی خود را از دست بدند و باعث بوجود آمدن بحران شود که اگر این بحران میریت نشود، ممکن است به فروپاشی سازمان منجر شود.

آقای سید افزواد، پیش گیری از چنین بحران های در کشور نیاز به اطلاع دهی درست دارد.

قابل ذکر است که در این کارگاه روی این موضوعات بحث شد: وضعیت بحرانی یعنی چه؛ برای حفظ و امیدوار نگهداشتن کارکنان چه اقداماتی لازم است؟، انتظار کارکنان از مدیران در شرایط بحرانی، عمل کرد و نوع رفتار مدیران.

ترکیه محموله ۷۵۰ تن به افغانستان کمک کرد

مولانا نور احمد اسلام جار والی

او نیز افزود که این کمک ها به ۳۰ ولایت هرات ضمن تشکر و استقبال از مقام های ترکی در هرات گفت که ما با برادر های ترکی خود احساس افغانی ارسال خواهد شد.

بیگانگی نمی کنیم.

این محموله شامل ۷۵۰ تن آرد، سایر مواد خوارکی، چوکی ویلچر، لباس زمستانی، کمپل، مواد طبی، بازیچه اطفال لوازم گرمکن و سایر مواد اولیه می باشد.

ویلچر و ... می باشد.

۷۵۰ تن محموله ای از کمک های بشر دوستانه کشور ترکیه برای مردم افغانستان، روز گذشته از طریق بندر تورغندی در ولایت هرات وارد کشور گردید.

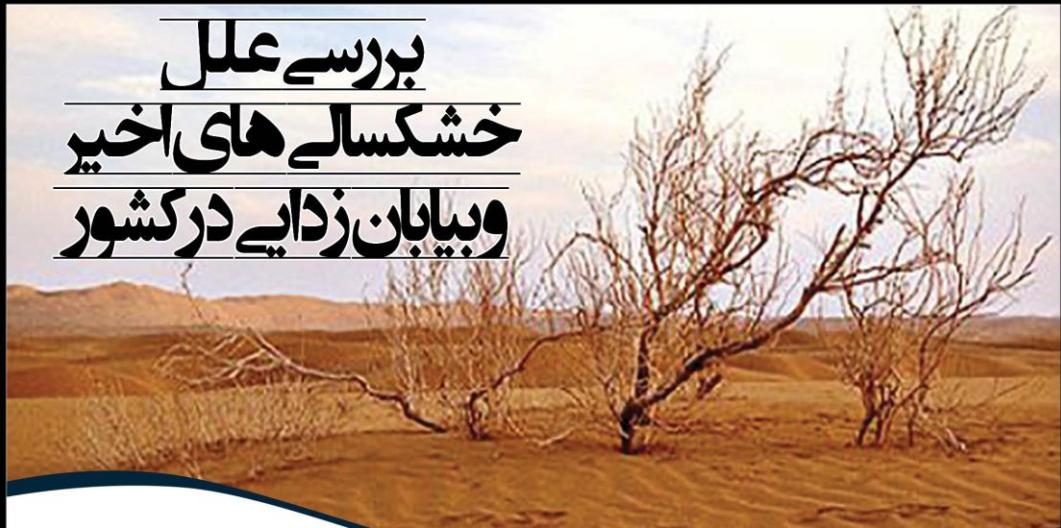
بنابر گفته مسئولان قرار است این کمک های بشر دوستانه برای ۳۰ هزار فامیل نیازمند در ۳۴ ولایت کشور و برخی از نهادها توزیع می گردد.

جهاد ارگین، سفیر کبیر جمهوری ترکیه در کابل در جریان ماه جاری دومین محموله ای از کمک های بشر دوستانه کشور ترکیه نیز از بندر تورغندی ولایت هرات وارد کشور می گردد.

سفیر کشور ترکیه گفت که این کمک ها ۷۵۰ تن است و بیشترشان لباس زمستانی، مواد غذایی، کمپل،

بررسی علل خشکسالی‌های اخیر و بیابان‌زدایی در کشور

صنعتی به بعد بیشترین تخریبات و ویرانی‌ها در سطح کره زمین

توسط انسان صورت گرفته است.

آب و هوا و اقلیم یکی از عوامل مهم محیطی است که بالای زندگی بشر، محصولات نباتی، پرورش حیوانات و محل بود و باش انسان‌ها تأثیر بسیاری می‌داشته باشد. خشکسالی پدیده‌ای است که در هر منطقه و کشور چه دارای آب و هوای خشک باشد و چه مرطوب اتفاق می‌افتد و با خشکی و کم آبی فرقی ندارد. خشکی در واقع همان خشکی آب و هوای است در شرایط و مناطقی حاکم است که اوست بارش سالانه قابل دسترس در آن منطقه به طور دائمی کم باشد.

کم آبی در مناطقی رخ می‌دهد که در استفاده از منابع آبی اسراف صورت می‌گیرد و بیشترین آب آن منطقه به هدر می‌رود.

خشکسالی:

خشکسالی عبارت از کم شدن نزولات جوی (برف، باران، ژاله، مه، شبین) از اوست مقدار بارندگی در طی یک سال در یک منطقه می‌باشد. (فعلاً اوست مقدار بارندگی در افغانستان ۲۰۰ ملی متر) هر سالی که مقدار بارندگی از این اوست کم باشد خشکسالی رخ می‌دهد. متأسفانه در کشوری که ۶۷ میلیارد مترمکعب آب‌های جاری در ۱۵ دریا و دریاچه خود دارد، در حدود ۱۸.۲ میلیارد مترمکعب آب‌های زیر زمینی می‌داشته باشد. خشکسالی‌های پی دری در طول یک قرن اخیر در کشور ما خسارات زیاد اقتصادی در بخش محصولات نباتی و حیوانی و هم چنان تلفات به پاروردگار است.

ادامه مطلب در صفحه بعدی

اهمیت این موضوع برکسی پوشیده نیست که خشکسالی‌ها و بیابان زیایی در همه جا اثرات شوم اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی را از خود به جامی گذارد. از همه مهم‌ترینکه باعث مهاجرت‌های محیطی، فقر و استنکنگردیده که سال‌های طولانی دوام می‌نماید.

در پایان این مقاله شیوه‌های مقابله با خشکسالی و پدیده بیابان زیایی مشخص شده که می‌توان راهنمایی خوبی برای دست اندکاران بخش زراعت، دامداری و باگیانی در کشور ما باشد.

واژه‌های کلیدی:

اقلیم، خشکسالی، مناطق خشک، نباتات مقاوم، آب خیزدایی، مهاجرت، طبیعت و نزولات جوی.

مقدمه:

تنفس اقلیم، گرم شدن کره زمین، آلوهه‌گی محیط زیست، کاهش چنگلات چراگاهها و حیات وحش (تنوع جنیتیکی) باران‌های اسیدی، نازک شدن و سوراخ شدن قشر اوزون، ازدیاد گازهای چون کاربن دای اکساید، کاربن مونوکساید، هایدروجن سلفاکاید، نایتربوت‌های آمونیا، بیابان زیایی‌ها، استقاده بی‌رویه از CFC ها، چنگاهای خانمان سوز و بالآخره خشکسالی‌ها) از جمله مشکلات ممده در کره زمین می‌باشد که یکانه نظامی است که در آن آثار حیات دیده شده است.

از عمر کره زمین تقریباً ۴.۵ میلیارد سال می‌گذرد ولی از پیدایش انسان در حدود نیم میلیون سال می‌گذرد (۱۲ ص ۷) در این مدت بیشترین تخریبات یا طبیعی بوده یا انسانی که بدیختانه از کشف آتش و انقلاب

نویسنده: بوهاند عبدالرحم (مبد)

چکیده:

افغانستان عزیزما یک کشور کوهستانی است که سمت شمال شرق و صفات مرکزی آن مرتفع و دارای اقلیم سرد و بارندگی و برف زیاد و سمت شمال آن هموار و معتدل و بارندگی متوسط، سمت غرب آن که دامنه استیپهای شمال است، بارندگی متوسط و خشک، سمت جنوب آن دارای بارندگی کم و اقلیم گرم بیابانی و نیمه بیابانی، سمت شرق آن بارندگی نسبتاً زیاد و دارای اقلیم معتدل - مدیترانه‌ای و موسوسنی می‌باشد.

این کشور با داشتن ۱۵ دریا و دریاچه در حدود ۵۷ - ۵۷ میلیارد مترمکعب آب‌های جاری همه ساله بوده که متأسفانه بیشتر از نصف آن به طور رایگان به آسیای میانه - پاکستان و ایران سازیز می‌شود.

در این مقاله خواستم که علل خشکسالی‌های اخیر و بدیده بیابان زیایی در طول ۵۰ سال اخیر را در افغانستان مورد بررسی قرار دهم.

هدف از تحریر این مقاله تشخیص منطقه بیابانی و طرق مقابله با این پدیده طبیعی می‌باشد. زیرا در کشور عزیز ما این مشکلات طبیعی باعث بجا گذاشت اثرات بد اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و طبیعی گردیده است که قابل اندیشه می‌باشد.

روش تحقیق ما در این مقاله زیادتر کتابخانه‌ای و ساخوی بوده که از سروی و تحقیقات معتبر داده‌های آن بدست آمده است.

ادامه مطلب ...

تقویم خشکسالی‌های اخیر:

خشکسالی سال ۱۳۱۸ در تمام مناطق افغانستان

خشکسالی‌های سال‌های ۱۳۲۴ – ۱۳۲۷ در مناطق جنوب کشور

خشکسالی‌های سال‌های ۱۳۴۰ – ۱۳۴۲ در مناطق مرکزی کشور

خشکسالی‌های سال‌های ۱۳۴۹ و ۱۳۵۰ در مناطق شمال، شمال شرق و نقاط مرکزی کشور

خشکسالی‌های سال ۱۳۵۲ در شمال افغانستان

خشکسالی‌های سال ۱۳۶۹ در غرب و جنوب کشور

خشکسالی‌های سال‌های ۱۳۷۷ و ۱۳۷۹ در غرب و جنوب کشور

خشکسالی‌های سال‌های ۱۳۸۰ و ۱۳۸۲ در غرب و جنوب کشور

خشکسالی‌های سال‌های ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ در غرب و جنوب کشور

خشکسالی‌های سال‌های ۱۳۸۶ و ۱۳۸۷ در غرب و جنوب کشور

خشکسالی‌های سال‌های ۱۳۸۸ و ۱۳۹۶ در غرب و جنوب کشور

آب زمانی به عنوان عامل حیاتی مطرح

می‌شود که برای نیازمندی‌های انسان ناکافی باشد و یا برای سلامت انسان ایجاد مخاطره نماید.

افغانستان در منطقه خشک و نیمه خشک کره زمین قرار دارد خشکسالی نوع عارضه آب و هوای است که نتایج آن عبارت اند از:

• کاهش جریان سطحی آب در دریاها، دریاچه‌ها، چیل‌ها و آبهای ایستاده و پایین رفتن سطح

ایستایی آبهای زیر زمینی (پایین رفتن سطح آبهای زیر زمینی)

• کاهش رطوبت خاک

• افزایش تبخیر

• افزایش نیاز آبی نباتات

• عدم رسید محصولات زراعی و صنعتی

• فراسایش خاک

• مشکلات شهری

• نابودی کشاورزی و دامداری

• افزایش علف‌های هرز و حشرات و همجان شیوع

• امراض باتی و جیوانی

• کاهش تولیدات غذایی

• تقلیل سطح حفاظالصحه و تنفسی

• کاهش حاصلات و بوجود آمدن فقر

(۷۴ص)

• و بالاخره ناسامانی‌های اقتصادی و اجتماعی از قبیل تورم، بحران، افزایش واردات و قروض خارجی، کسر توازن تجاری، واپسگی و عدول از برخی از سیاست‌های داخلی و خارجی، ضعیف شدن مدیریت

- مدیریت آن
- تعیین و انتخاب محل احداث مخازن آب
- ذخیره آبهای زیر زمینی و توسعه آبهای سطحی
- زیر زمینی
- احیای کاریزها و چشمه‌ها
- جلوگیری از آلودگی آبهای سطحی
- توسعه آبهای سطحی و زیر زمینی برای مصارف آب آشامیدنی، زراعی، صنعتی و تجاری
- جمع آوری اطلاعات هواشناسی، هیدرولوژیک، زراعی، دامداری، باغبانی، زمین‌شناسی، مصالح ساختمانی و مطالعه اقتصادی منطقه (۱۲) (۱۰۳)

تقسیم بندی اقلیم‌ها:

۱- تقسیم بندی اقلیمی به روش گوسن

نوع اقلیم	تعداد روزهای خشک (D)
پیلانی	D بین ۳۰۰ و ۳۵۰ روز
نیمه پیلانی شدید	D بین ۲۰۰ و ۳۵۰ روز
نیمه پیلانی خفیف	D بین ۲۰۰ و ۲۵۰ روز
مدیترانه‌ای گرم و خشک	D بین ۱۵۰ و ۲۰۰ روز
مدیترانه‌ای گرم	D بین ۱۰۰ و ۱۵۰ روز
مدیترانه‌ای معتدل	D بین ۴۰ و ۱۰۰ روز
نیمه معتدل	D بین صفر و ۴۰
اگزیک معتدل (۳ص)	D مساوی به صفر

-۲

نوع اقلیم	تعداد ماههای خشک (D) و بیخندان F
نیمه پیلانی سرد	F D ب ۱۰ تا ۹ ماه
استینی سرد	F D ب ۸ تا ۷ ماه
اگزیک سرد (۳ص)	F تا ۸ ماه

آبخیزداری و بهره‌برداری از منابع آبی زیر زمینی و رو زمینی.

• فقر و کمبود درآمد

• تسرب و تشویق مهاجرت‌ها و غیره

راه حل‌ها:

• ایجاد تعادل بین ظرفیت‌های بهره‌گیری از منابع طبیعی حوزه و جمعیت انسانی

• ایجاد برنامه حفاظتی آب

• تهیه اطلاعات و داده‌های مورد نیاز

• حوزه آبریز به مدریران

• عملیات آبخیزداری (ذخیره آب و جلوگیری از فرسایش خاک)

• بهره‌گیری مناسب از مزارع، جنگلات، مراع و چراک‌ها

• تأمین علوفه مورد نیازدامها

• اصلاح اراضی زراعی

• تقویت منابع آب

• مهار سیلاب‌ها

• احداث فارم‌های که به آب کمتر نیاز دارند

• جلوگیری از آلودگی آب، فرسایش آب و هدر رفتن آب

• اجرای برنامه تحقیقاتی از وضعيت اکوسیستم حوزه آبریز

• آموزش آبخیزداری به افراد جامعه

• جلوگیری از تخریب اراضی

• حفاظت، اصلاح و احیای منابع آبی رو زمینی و زمینی

• افزایش تولید

• پیشگیری از خسارات

• صرفه جویی در مزینه‌ها و مصارف آب

• افزایش ارزش زمین و سرمایه‌ها

• حفاظت اراضی جنگلی

• حفاظت و اصلاح مراع

• مهار فرسایش خنثی

• حفاظت حاشیه رودخانه‌ها و اصلاح لغزش‌ها

• کشتن فرشته‌ها و ایجاد اراضی

• برنامه ریزی با هدف توسعه روستایی و توسعه جامع

آبخیز (طرح‌های تأمین آب و بهبود جاده‌ها)

• گسترش فرهنگ آبخیزداری در بن جامعه

• هماهنگی در پروژه‌های عمرانی

• اجرای طرح‌ها به منظور استفاده بهینه از اراضی زیر زمینی

• کاهش رطوبت خاک

• افزایش تبخیر

• افزایش نیاز آبی نباتات

• عدم رسید محصولات زراعی و صنعتی

• فراسایش خاک

• مشکلات شهری

• نابودی کشاورزی و دامداری

• افزایش علف‌های هرز و حشرات و همجان شیوع

• امراض باتی و جیوانی

• کاهش تولیدات غذایی

• تهیه طرح‌های جامع تحقیقاتی و اطلاعاتی آبخیزداری

• استفاده صحیح از منابع آبیخیز

• جایگزینی آبیاری قطره‌ای، بارانی و زیر زمینی به

جای آبیاری غرقانی

• استفاده از نباتات مقاوم به خشکسالی و خشکی

• پیشگیری از خطرات احتمالی سیلاب‌ها

• مدیریت برای حفظ زندگی حیوانات و حشرات

• انتخاب انواع مناسب زراعی و طرح‌های سیستم‌های

- تقسیم بندی اقلیم براساس روش کوین:
- مناطق حاره با حرارت سرد ترین ماه بیش از ۱۸ درجه سانتی گراد
- اقلیم گرم و خشک (مقدار تبخیر از بارش بیشتر است)
- اقلیم مطبوب (حرارت سردترین ماه بین صفر الی ۱۸ درجه سانتی گراد)
- اقلیم نیمه مطبوب (حرارت سردترین ماه بین صفر الی ۱۰ درجه سانتی گراد)
- اقلیم قطبی (گرم‌ترین ماه زیر ۱۰ درجه سانتی گراد) (۳ص)
- مناطق خشک به جای اطلاق می‌شود که کمتر از ۲۵۴ ملی متر بارندگی دارند
- مناطق نیمه خشک مناطقی اند که از ۲۵۴ الی ۵۰۸ ملی متر بارندگان دارند
- مناطق مطبوب به جاهای اطلاق می‌شود که اضافه تراز ۵۰۸ ملی متر باران دارند
- ادامه مطلب در صفحه بعدی

ادامه مطلب ...

- آب و هوای فوق العاده خشک (بارندگی آن کمتر از ۱۰۰ ملی متر و رطوبت نسبی ۱۰٪ و حرارت آن تا ۴۰ درجه سانتی گراد)
- آب و هوای خشک (بارندگی ۱۰۰ الی ۱۵۰ ملی متر و رطوبت ۱۲ الی ۳۰٪ و درجه حرارت ۱۰ الی ۳۰ درجه سانتی گراد)
- آب و هوای نیمه خشک (بارندگی ۲۵۰ الی ۳۵۰ ملی متر و رطوبت ۳۰٪ و درجه حرارت ۳۵ الی ۴۰ درجه سانتی گراد)
- آب و هوای استیپ در نقاط هموار سمت شمال کشور با بارندگی ۲۵۰ الی ۵۰۰ ملی متر و اقلیم نایابهای آسیابین ارتفاعات ۲۵۰۰ الی ۳۰۰۰ متر با بارندگی ۱۲۵۰ الی ۲۵۰ ملی متر
- اقلیم صحراوی: ۳۵۰۰ متر با بارندگی ۱۲۵۰ الی ۲۵۰ ملی متر
- اقلیم کوهستانی در ارتفاعات بالاتر از ۳۵۰۰ متر با بارندگی سالانه ۱۰۰ الی ۱۵۰ ملی متر
- منطقه نیمه صحراوی با بارندگی سالانه ۱۲۵ الی ۷۵۰ ملی متر
- منطقه صحراوی با مقدار بارندگی سالانه ۵ الی ۲۵ ملی متر (۳ ص)
- ساحه زمین‌های للمی بعضی از ولایات کشور به اساس بارندگی وارتفاع از سطح بحر وارتفاع از سطح بحر

ولایات	ساحه للمی به هزار هکتار	ارتفاع از سطح بحر به متر	حد اوسط بارندگی سالانه به ملی متر
هرات	۳۲۵	۹۶۴	۲۰۷
تخار	۲۹۰	۸۰۴	۷۵۰
فارياب	۱۸۷	۷۱۵	۳۷۶
بلغان	۱۵۴	۵۱۰	۲۷۱
سمنگان	۱۴۱		۶۴۲
بادغيس	۱۰۲	۱۰۸۰	۳۶۶
جوزجان	۹۶	۳۶۰	۲۲۶
غور	۹۳		۳۴۸
کندز	۸۳	۴۵۵	۳۷۱
بدخشنان	۷۱	۱۲۰۰	۵۴۸
بلخ	۸۶	۳۷۸	۱۹۷
زروج		۵۰۰	۳۴
فراه		۴۳۰	۵۰
سالنگ شمالی		۳۱۰۰	۱۲۰۰
سالنگ جنوبی		۳۱۵۰	۱۰۵۰
مجموع	۱۶۲۸۰۰۰	۱۶۲ (۱.۶ میلیون هکتار از جمله ۴.۲ میلیون هکتار)	(۱) ص ۴۷

- ۲- تخریب پوشش نباتی تغییر در ترکیب انواع، نابودی بعضی از انواع، کاهش تولید بیولوژیکی و قطع درختان و بوتهای ۳- تخلیه منابع آب شامل خشکیدن رودخانه‌ها، خشکیدن دریاچه‌ها، تغییر در روان آب سطحی، افت سطح آبهای زیر زمینی و کاهش بارندگی مطلب ادامه دارد ...

- ۹- آلودگی و سمومیت کیمیاوی خاک
اثرات یا فرایند بیابان زدایی:
۱- تخریب خاک شامل فرسایش بادی، فرسایش آبی، کاهش سواد عضوی خاک، سله بستن و سخت شدن خاک، شورشدن و تلاقی شدن خاک
- الف - عوامل طبیعی:
۱- نوسانات اقلیمی
۲- افزایش حرارت هوا
۳- کاهش بارندگی
۴- کاهش رطوبت نسبی
۵- تغییرات زمین ساختی
- ب - عوامل انسانی:
۱- خط مشی اشتباه در کاربرد منابع محیطی
۲- برنامه‌ریزی نا مطلوب
۳- مدیریت نادرست
۴- افزایش جمعیت
۵- قلعه جنگلات
۶- چرای بیش از حد
۷- فشار تکنالوژیکی
۸- تبدیل کاربرد جنگل و چراغه به مزرعه

کارگاه آموزش

"آشفتگی ذهنی؛ دلیل کاهش انگیزه کارکنان و اثر بخشی سازمانها"

در شورای متخصصان هرات برگزار شد

کارگاهی تحت نام "آشفتگی ذهنی؛ دلیل کاهش انگیزه کارکنان و اثر بخشی سازمانها" با توزیع تصدیق نامه در شورای متخصصان هرات پایان یافت.

مسوولان، هدف از برگزاری این کارگاه آموزشی را بلند بردن سطح معلومات کارمندان و مدیران و ایجاد انگیزه در شرایط کنونی در کشور می دانند.

محمد رفیق شهریار، ریس شورای متخصصان هرات بیان می دارد، شرایط فعلی و سقوط نظام باعث شده است که شماری از کارمندان در سازمانها انگیزه برای کار کردن نداشته باشند و این عدم داشتن انگیزه رسیدن به اهداف سازمان را دچار اشکال می کند.

آقای شهپر افزوود، شورای متخصصان هرات این کارگاه آموزشی را برگزار کرده است تا بلکه کارمندان نهادها راه کارهای ایجاد انگیزه را فراگرفته و از آن استفاده کنند. با این حال، شماری از اشتراک کننده‌گان این کارگاه آموزشی بیان می دارند که آنان انگیزه کاری‌شان در فعالیت‌های سازمانی طی مدت این چند ماه از دست داده بودند، برگزاری این کارگاه برای شان کمک می کند که راه حل‌های را برای این مشکل پیدا کنند.

فریما شیرزاد، از اشتراک کننده‌گان این کارگاه آموزشی می گوید: "این کارگاه برای ما آموخت که چگونه در وضعیت فعلی انگیزه خود را بازیابی کنیم، و تلاش کنیم که کار در سازمان همراه با انگیزه باشد".

سوسن عثمانی از دیگر اشتراک کننده‌گان این کارگاه ابزار می کند، دختران در حال حاضر بیشتر نیازمند ارتباط و آموزش هستند و چنین برنامه‌های در کنار آموزش می توانند حضور زنان را در جامعه ثبتیت کنند.

با این حال، نذیر احمد سدید ماستر مدیریت تجارت که مسوولیت تدریس این کارگاه آموزشی را به مهدی داشت گفت: راه کارهای زیادی برای ایجاد انگیزه کارمندان وجود دارد، اما در شرایط کنونی، بهترین اقدام برای ایجاد انگیزه، امنیت شغلی و امتیاز برای کارمندان است.

آقای سدید افزوود، مدیران سازمان‌های فعلی در افغانستان نیاز دارند که برنامه‌های آگاهی‌دهی این چنینی برای شان برگزار شود. قابل ذکر است که در این کارگاه در مورد این موضوعات بحث شد: عوامل ایجاد آشفتگی ذهنی در بین کارکنان سازمان‌ها، انگیزه و نقش عوامل کاهش آن بر رفتار کارکنان، چگونه کارکنان با انگیزه می توانند اثر بخشی سازمان‌ها را بالا بریند؟ و راه کارهای افزایش انگیزه در بین کارکنان.

نمایش ملی صادرات در هرات برگزار شد

اسلام جار: "اگر ما شریک دزد و اختلافچی باشیم فرق ما با اداره سابق چیست؟

تفاوت ما با اداره سابق اینست که با دزد و اختلافچی جدی برخورد نماییم" والی ولايت هرات گفت که زمین های شهرک صنعتی را در اختیار صنعت گران خود قرار می دهیم و در راستای پول صرفیه برق به شرکت های صنعتی تعгیف ویژه در نظر گرفته شده است.

از سوی هم، مولانا نور احمد اسلام حار اسلامی ایران یکی دیگر از اشتراک کننده گان این محفل گفت: "امنیت و آرامش رمز زیربنایی اقتصادی یک کشور است، هیچ کشور همسایه، مخالف صادرات افغانستان نیست؛ جمهوری اسلامی ایران در بخش صادرات افغانستان اعلام حمایت می کند."

این محفل در حالی برگزار گردید که ۳۰ تیلری میوه خشک و قالین به ارزش ۵ میلیون دالر از هرات به کشورهای اروپایی صادر شد.

می خواهیم برگزند زیر چتر امارت اسلامی افغانستان و با امنیت کامل تجارت خود را به پیش ببرند.

با این حال، خواجه محمد عثمان انصاری رئیس اتحادیه صادر کننده گان از اداره محلی خواست که در بخش سکتور زراعت گام برداشته شود او افزود اگر زراعت خوبی داشته باشیم اقتصاد ما خوب می شود و اگر اقتصاد قوی گردد صادرات ما بالا می رود.

از سوی هم، مولانا نور احمد اسلام حار والی ولايت هرات از هفته صادرات استقبال نمود و این هفته را برای ملت افغانستان تبریک گفت و افزود: "این هفته تقویه است شهرک صنعتی هرات توان پروسس کالاهای را دارد. ما می خواهیم با برند خود کالا و تولیدات داخلی خود را به خارج از کشور صادر کنیم.

والی هرات در این نمایش بیان کرد: "امنیت حق مسلم مردم است به ما فرض صداقت بسیار خوبی مشاهده می شود و این راستی باعث رشد و توسعه صادرات کشور می گردد، کسانی از کشور رفتند شما را حفظ کنند."

نمایش ملی صادرات و تقدیر از صادر کننده گان برتر سال ۱۴۰۰ زون غرب افغانستان با حضور داشت مولانا نور احمد اسلام حار والی ولايت هرات، جنral قونسول جمهوری اسلامی ایران، ترکمنستان، پاکستان؛

ترکیه، تجار ملی، علماء کرام، متقدین، فرهنگیان و جوانان برگزار گردید. دفتر مطبوعاتی والی هرات نوشت که محمد یونس قاضی زاده رئیس اتاق تجارت و سرمایه گذاری هرات گفت که به

همکاری و مشوره مقام ولايت هرات و ریاست اطلاعات و فرهنگ هفته بیان (هفته صادرات) نام گذاری شد.

رئیس اتاق تجارت: "در امارت اسلامی صداقت بسیار خوبی مشاهده می شود و شما هستند و باید که ۲۴ ساعته امنیت کشور می گردد، کسانی از کشور رفتند

کام مهم دیگری در تولید برق از همچوشی هسته‌ای برداشته شد

میدان مغناطیسی به شکل تیوب (چنبه) نگه داشته می‌شود. "چی ای تی" که در کالهمن آکسفوردشیر قرار دارد، برای تقریباً ۴۰ سال پیشتر این فناوری بوده است. این آزمایشگاه در هد سال اخیر طوری طراحی شده که آبتر براساس آن ساخته شود.

"سوخت" ارجح آبتر برای تولید پلاسمای ترکیبی از دیروز تا پیش از خواهد داشت. این روش از تولید پلاسمای ترکیبی از دیروزون به نامهای دوتربیوم و تربیتیوم

آندازه خلوف مغناطیسی آبتر ده برابر جی ای تی خواهد بود. امید می‌رود که آزمایشگاه فرانسوی از نظر مصرف و تولید انرژی به توانمندی برسد. بعد از آن نیروگاه‌های تجاری که براساس همچوشی طراحی شده‌اند باید ششان دهند که تولید برق آنها بیش از انرژی مصرف شده برای جوش دادن سنته باشد.

رسیدن به آن مرحله یک فرآیند طولانی خواهد بود. دکتر آتبنا کاپتوان از اعضاي تیم جی ای تی که سی و اندی سال دارد می‌گوید: "وقتی در فناوری همچوشی وقت زیادی می‌برد جون بیچده است. برای همین است که باید مطمئن شویم که از یک نسل به نسل بعد، داشمندان، مهندسان و تکنسین‌هایی هستند که می‌توانند بروزه را جلو ببرند."

چی ای تی احتمالاً بد از ۲۰۲۳ فعالیت باز می‌ایستد و آزمایش پلاسما در آبتر از ۲۰۲۵ یا کمی بعد از آن شروع خواهد شد.

فرانسه با همایت کنسرویومی از دولتها، از جمله اعضای اتحادیه اروپا، آمریکا، چین و روسیه در جریان است. انتظار می‌رود که این مرکز آخرین گام برای اثبات عملی بودن فناوری همچوشی به عنوان منبع قابل انتکای تولید برق در نیمه دوم قرن جاری باشد. نیروگاه‌هایی که در آینده از همچوشی بهره بگیرند گاز گلخانه‌ای تولید خواهند کرد و مقدار خیلی کمی فضولات کم دوام رادیواکتیو خواهند داشت.

بروفسور ایان چپمن مدیر جی ای تی به بی‌سی گفت: "انتظار ما این بود که آزمایش‌هایی که به تازگی انجام دادیم نتیجه بدهد. اگر نمی‌داد نگرانی‌های جدی درباره رسیدن آبتر به اهدافش به وجود نمی‌آمد."

همچوشتی براساس این اصل علمی کار می‌کند که با ادغام هسته دو اتم - به جای شکافت هسته یک اتم چنانچه در نیروگاه‌های تعاونی هسته‌ای اتفاق می‌افتد - به آزاد شدن تقدار زیادی انرژی می‌انجامد. در قلب خورشید، فرشاهاری عظیم گرانشی امکان چینیان افزایمی در دمای حدوداً ۱۰۰ میلیون درجه سانتیگراد را فراهم می‌کند. اما در زمین امکان رسیدن به چنین فشاری ممکن نیست، بنابراین برای جردن آن و عملی شدن همچوشتی باید به دمای خیلی بالاتر - بالاتر از ۱۰۰ میلیون درجه سانتیگراد - رسید.

ماده‌ای که توانند این دما را بایوارد وجود ندارد. بنابراین برای رسیدن به همچوشتی در آزمایشگاه داشمندان راه حلی را طراحی کرده‌اند: در این فناوری یک گاز فوق العاده داغ - یا پلاسما - در داخل یک

دانشمندان اروپایی می‌گویند که در تلاش برای توسعه فناوری تولید برق از همچوشتی هسته‌ای - یا همان فرایند تولید انرژی در خورشید - به یک پیشرفت بزرگ رسیده‌اند.

آزمایشگاه جی ای تی (JET) در بریتانیا رکورد جهانی میزان انرژی استخراج شده از به هم جوش دادن دو نوع مختلف اتم هیدروژن را شکسته است. رکورد قیلی هم متعلق به جی ای تی بود. فناوری همچوشتی هسته‌ای در صورت موفقیت به طور بالقوه می‌تواند بدون تولید آلووگی مقادیر عظیمی انرژی تولید کند. در آزمایش تازه به اندازه ۵۹ مگاوات انرژی برای مدت ۵ ثانیه (معادل ۱۱ مگاوات برق) تولید شد. این دو برابر میزانی است که در آزمایش‌های مشابه در سال ۱۹۹۷ تولید شده بود.

ان انرژی خلی زیادی نیست و با آن فقط می‌توان ۶۰ کتری آب را جوش آورد. اما اهمیت این است که نشان می‌دهد طراحی مشابه یک راکتور همچوشت بزرگتر به نام آبتر - که هم اکنون در فرانسه در حال ساخت است - در مسیر درست پیش می‌رود. دکتر جو میلتز سرپرست عملیات در این آزمایشگاه گفت: "آزمایش‌های جی ای تی ما را یک قدم به نیروی همچوشتی نزدیکتر می‌کنند. ما نشان داده‌ایم که می‌توانیم یک ستاره ریز را در داخل این تجهیزات تولید کنیم و آن را برای ۵ ثانیه فعال نگاه داریم به طوری که بازدهی بالایی داشته باشد، که واقعاً این فناوری را وارد حیطه تازه‌ای می‌کند."

ساخت تأسیسات "آبتر" (آی تی ای آر) در جنوب

۴۴۴ تن از سربازان پولیس ملی از یک دوره آموزشی تعلیمی در هرات فارغ شدند

اسلام در مقابل کفر و کشورهای کفری هستید و نگذارید، ارزش‌های دینی و اسلامی مردم افغانستان زیر پا شود و در تأمین امنیت جان و مال مردم از هیچ نوع سعی و تلاش دریغ نورزید.

به نقل از مطلب این اداره مولوی عبدالکریم "حسیب" قوماندان عمومی مراکز تعلیمی، برای نیروها و مجاهدین فارغ شده برای بهبود تأمین امنیت تلاش نماینده و هدایات لازم و جدی را در راستای مبارزه قاطعانه این نیروها با اخالگران امنیت، توریستان، سارقان و سایر شبکهای مخرب داد.

در اخیر تصدیق نامه‌ها و تقدیر نامه‌ها که از قبیل تهیه شده بود برای فارغ شده‌گان توسط مسوولین نظامی و ملکی اهدا گردید.

دفتر والی هرات افزوده که مولوی سیدشاه "سعادت" مدیر جنایی هرات، از تمام این مجاهدین بخاطری تلاش متحمل شدن زحمات و سیری نمودن این دوره اظهار قدردانی نمود و گفت که

شما فرزندان این وطن هستید دفاع از این وطن و حفظ سرحدات و تأمین امنیت مردم و شهروندان وظیفه و وجیبه ایمانی و اسلامی تان می‌باشد.

این اداره همچنان نگاشته که مولانا اسلام جار والی هرات، با اشاره به اینکه شکست و خروج کشورهای اشغالگر از این وطن نتیجه زحمات بیست ساله جهاد این مجاهدین بوده است، به فارغ شده‌گان توصیه نمود که شما مبارزین راه

۴۴۴ تن از سربازان پولیس ملی اسلامی از یک دوره آموزشی تعلیمی از مرکز تربیتوی پولیس اسلامی زون غرب هرات فارغ شدند.

به نقل از دفتر مطبوعاتی والی هرات، مولوی محمد اسماعیل "هادیت" قوماندان مرکز تربیتوی پولیس اسلامی زون غرب می‌گوید این فارغین آموزش‌های از جمله دروس عقیدتی، آموزش‌های دفاع شخصی و رزمی، تکنیک‌های عملیاتی، چگونگی اصول و رفتار با مردم، دروس مظاهره و ضد آشوب، تعليمات نظامی و تلاشی منازل و وسایط را در طی این دوره آموزش دیده‌اند.

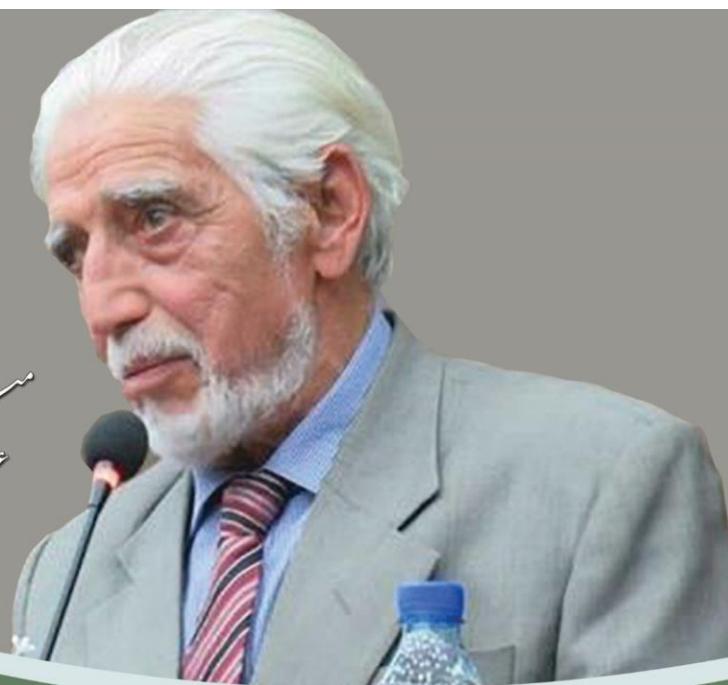

زن هنر تجدید
دستی شن را به نمایش گذاشتند

Takhasos

Monthly 162/163

مسرات علمی محمد حسین یمین،
عضو فرهنگستان زبان و ادبیات فارسی

برنامه شهید عمومی
پاک کاری در شهر
هر رات راه اندازی شد

